

OBISK DELEGACIJE CENTRALNEGA KOMITEJA ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

Pogovor z Milošem Minićem

"Hiter razvoj naše države so stalno spremljali nekateri problemi nestabilnosti pa tudi ekonomska in socialna nasprotja. V obdobju 1976—79 pa so se nekateri problemi še posebej zaostri in gospodarski ter politični položaj v preteklem letu je odražal odnose preteklosti. Naravnost neverjetno je, kako se naše organizacije združenega dela v takem težavnem položaju sploh znajdejo in uspešno gospodarijo. Zavedamo se, da nikoli ne bodo vsi problemi rešeni, vendar to, kar smo počenjali v preteklosti, ni vodilo več nikamor. Zato moramo nekatere elemente gospodarske politike in odgovornosti čimbolj racionalnega gospodarjenja zaostri do take mere, da bodo presežene slabosti in da se bodo v akcijo vključili vsi delovni ljudje z organiziranimi silami na čelu. Sedaj se približuje 12. kongres ZKJ, ki mora dovolj jasno in enotno opredeliti naša stališča na področju gospodarjenja do nekaterih temeljnih vprašanj. Zato moramo pokazati na slabosti, ki se pojavljajo, in to na vseh ravneh od federacije do temeljnih samoupravnih skupnosti. Nevzdržno je, da se zaradi posamičnih interesov pa tudi republiških stališč ni mogoče pravočasno in učinkovito sporazumeti ter uveljaviti vlogo federacije, kot je opredeljena v ustavi. Ustavno vlogo in mesto federacije je zato potrebno temeljito oceniti na razpravah posameznih področij, ki bodo opredeljena v kongresnih gradivih, kajti nihče, ki je sodeloval pri pripravi ustave, še najmanj pa idejni vodja tovariš Kardelj, si ni izmislil takega odnosa, izkrivljanj in teženj, kot se nam pojavljajo sedaj.

Po 15 letih sem ponovno v Litostroju in presenečen opažam, da že vseskozi vlagate napore za nadaljnji razvoj, za prodor in uspešen nastop na svetovnih trgih. Vidim, da vlagate velike napore za čimbolj uspešno gospodarjenje in taka orientacija naj bo prisotna tudi v prihodnje. Utrjujte enotnost in bratstvo, saj v delovni organizaciji delajo delavci iz vseh republik in pokrajin, še naprej vlagajte napore za čimvečji izvoz na vse celine sveta, ne glede na trenutni položaj, in uspehi ne morejo izostati. In teh ste imeli že veliko, prav tako pa vam jih želim tudi v prihodnje", je v svojem prispevku posebej poudaril tovariš Miloš Minić, član predsedstva centralnega komiteja ZKJ.

Tovariš Miloš Minić je vodil delegacijo centralnega komiteja zveze komunistov Jugoslavije, v kateri so bili še tovariš Stefan Korošec in Marjan Oražen, člana predsedstva centralnega komiteja ZKS, tovariš Jože Šteh, predsednik občinske konference ZKS, Janez Elikan, sekretar komiteja občinske konference ZKS Ljubljana — Šiška in Ivo Vajgl, sekretar komisije za mednarodne odnose. Gostje so v četrtek, 14. januarja letošnjega leta, obiskali Litostroj in se razgovarjali z razširjenim aktivom sekretarjev delovne organizacije. Osrednja tema razgovora je bila posvečena ukrepom za čim boljše gospodarske rezultate in akcije, ki smo jih izvajali po 21. seji CK ZKJ, pa tudi partijskemu delu in organiziranosti članov zveze komunistov v sistemu socialistične samoupravne demokracije.

Enotno smo vodili vse akcije

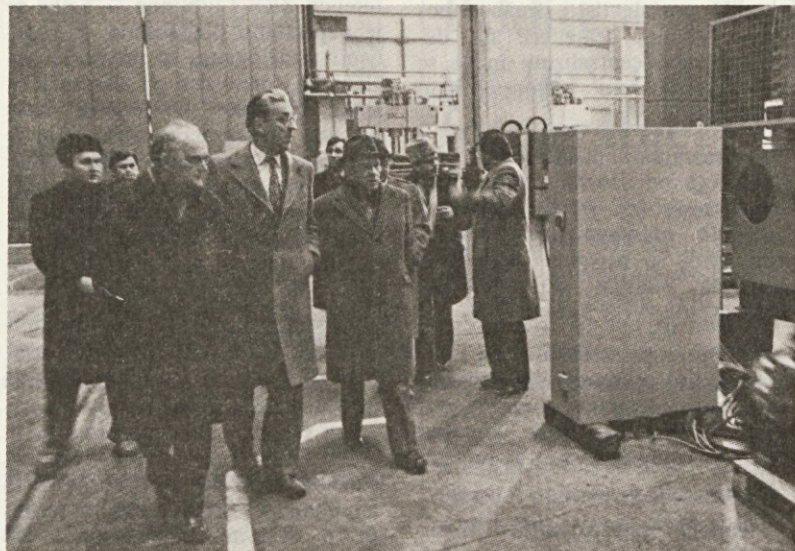
Uvodno oceno na razgovoru je podal član občinske in mestne konference ZKS tovariš Vukoslav Živković in med drugim posebej poudaril:

"Upravičeno lahko trdim, da je Litostroj v zadnjih desetih letih, posebno pa od leta 1977 izrazilo stabilizacijsko naravnanost. Vzroki za takšno naravnanost so predvsem v krizi, v katero je zapadla strojegradnja po letu 1970 v časulibe-

ralizma, ko so bila na široko odprta vrata uvoza investicijske opreme na kredit in smo bili prisiljeni plasirati opremo iz našega proizvodnega programa na tuja tržišča. Takrat smo sklenili tudi največ poslov v državah v razvoju in tudi v razvitih državah. V teh letih smo izvozili opremo za hidroelektrarne v Novi Zelandiji, Združenih državah Amerike, Argentini, Iraku, Islandiji, 11 črpalnih postaj za Egipt, hidravlične stiskalnice za Venezuelo, Egipt, žerjave za Salvador itd.

Razgovor tovariša Kardelja s širšim političnim aktivom Ljubljane o nujni potrebi prestrukturiranja gospodarstva v Ljubljani nas je spodbudil, da smo izdelali dolgoročni razvojni program, katerega

Druga smer modernizacije in razširitve je namenjena težki strojegradnji, kjer želimo dvigniti tehnološko stopnjo proizvodnje, da lahko gradimo tudi največje objekte na področju energetike, procesne industrije in transportnih sredstev. Litostroj je namreč znan in v svetu uveljavljen kot proizvajalec manjših in srednje velikih turbin in druge opreme, tehnološke omejitve pa nam niso dopuščale, da izdelujemo tudi velike agregate, ki so danes v svetu najbolj iskani (Djerdap). Ta program prav sedaj uresničujemo. Kot prva faza tega programa je v teku zaključena faza rekonstrukcije jeklolivarne za proizvodnjo težkih odlitkov jeklene in specialne litine, ki so zelo iskano blago na svetovnem tržišču in jih je

Z zanimanjem so si gostje ogledali proizvodnjo v novi hali proizvodnje preoblikovalne opreme (Foto: K. G.)

smo pričeli uresničevati 1977. leta, ko smo sprejeli desetletni program združevanja sredstev med tozdi za financiranje, modernizacijo in razširitev proizvodnih zmogljivosti. Ta program zajema razširitev zmogljivosti za proizvodnjo investicijske opreme, ki je na novo razvita in vpeljana v proizvodnjo, opreme, ki se v Jugoslaviji ni proizvajala in se je v glavnem uvažala. To so predvsem težki viličarji, mobilna dvigala in avtodvigala ter hidravlične stiskalnice. V ta namen smo zgradili dve novi tovarni in sicer v dogovorjenem roku in v okviru predvidenih finančnih sredstev.

možno plasirati kot blagovno proizvodnjo in ne samo v sestavi finalnih proizvodov. Druga faza programa teže strojegradnje pa se bo pričela v tem letu z izgradnjo objekta za vgrajevanje težkih obdelovalnih strojev, kjer bo možno obdelati in transportirati agregate do 300 ton teže. Tretja smer stabilizacijske naravnanosti Litostroja je na področju delitve po delu. Z novim sistemom delitve po delu, ki je uveljavljen v začetku 1980. leta, smo dali poseben poudarek boljšemu vrednotenju proizvodnega dela, s čimer smo dosegli

(Nadaljevanje na 2. strani)

Glasiło delavcev Titovih zavodov Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogi) v nakladi 6000 izvodov — Uredniški odbor: predsednik dipl. iur. Anton Tomažič, namestnik inž. Milan Jurjavčič in člani: prof. Hrabroslav Premelč, Jure Vulkan, Tone Erman, mag. dipl. inž. Peter Vogrič, Marjan Sigulin in uredniki: odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marijana Meglič, tehnični urednik Estera Lampič, lektorica prof. Vesna Tomc-Lamut. Telefon uredništva 556021 (n. c.) interna 202, 246 — Tiska Tiskarna Ljubljana. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.

Korak v petintrideseto

Zemlja, na kateri stoji in še raste Litostroj, je bila takrat, pred več kot šestintridesetimi leti, prepredena z bodečimi žicami, s katerimi je Ljubljano obdal okupator.

Prišla je prva pomlad v svobodi, leto 1946 — za gorenjsko progno na severu Ljubljane, so se ob majhni tekstilni tovarni "SEKOTEKST", začeli zbirati prvi delavci — graditelji bodočega Litostroja. Prišli so iz vseh krajev Slovenije, in mnogi med njimi takrat še niso vedeli, da so začeli graditi prvo petletko nove Jugoslavije.

Začeli so tako rekoč iz nič. Med njimi je bil Franc Leskošek — Luka, še vedno v partizanski uniformi, z idejami, skicami in odločbo vlade Ljudske republike Slovenije in ministrstva za industrijo in rudarstvo LR Slovenije.

Prve naloge so bile preproste, jasne in odločne. "Tu bomo gradili tovarno, strojno tovarno, popravljali bomo industrijske stroje, delali bomo nove stroje, delali bomo vodne turbine za elektrifikacijo Jugoslavije, rabimo veliko lesa, železa, cement, rabimo mešalec za beton, odstranite bunkerje in bodečo žico, zberite čim več orodja ..."

Iz tal so se začeli dvigati orjaški železobetonski stebri, ki so vse bolj nakazovali obrise bodoče velike tovarne. Z njimi je rastel ponos ljudi in na stotine prostovoljcev se je pridružilo graditeljem.

Med nami je danes le peščica Litostrojčanov, ki so tu od vsega začetka. Bili so mladi, polni navdušenja in zagnanosti. Spomin na te dni jim je v ponos, čeprav so se iz teh dni ohranile le skromne listine s pohvalami in udarniške značke. Te spominjajo na trdo delo in radost, ko so v svobodni domovini zamenjali puške za orodje.

Danes se osivelih glav, a s ponosom spominjajo preteklosti, ki je že daleč, pa vendar še tako blizu, da nas navdušuje njihovo pričevanje.

Zelo malo dokumentov se je ohranilo iz teh prvih začetkov Litostroja. Najdemo jih v muzejih in na zaprašenih policah.

Po petintridesetih letih obstoja, rasti in razvoja Litostroja, ostajajo najdragocenejši živi spomini ljudi, ki so gradili Litostroj in doživeli njegov razvoj do današnjih dni. Najdragocenejša je smela odločitev o izgradnji Litostroja, ki se je v celotnem preteklem obdobju potrjevala s spodbudnim razvojem in rezultati dela, ki smo jih dosegali. Številni pomembni objekti, ki jih je Litostroj zgradil v Jugoslaviji in v številnih državah sveta, so dokaz, da delavci Litostroja opravljamo koristno delo.

Trdni in neomajni stopamo v naše petintrideseto leto. Poleg tega, da smo utrdili industrijsko tradicijo, delovne navade in ekonomske odnose, je v vseh nas nakopičena energija znanja in sposobnosti, da se spopadamo z najzahtevnejšimi nalogami v konkurenci svetovnega gospodarstva.

Litostroj se je rodil v samoupravljanju, se z njim razvijal in rastel do današnjih dni. Pot razvoja ni bila nikoli lahka, uspehi pa so bili vedno posledica trdega dela in samoupravljanja.

Morda so v vsem tem vtakne besede tovariša Tita, ki jih je 1. septembra 1947 izrekel tisočim Ljubljančanom in delavcem Litostroja ob otvoritvi tovarne:

"Mi potrebujemo samo mir in nič drugega, da bi lahko mirno gradili ono, kar smo si zadali za nalogo.

Naj vam bo ta tovarna, mnogo drugih tovarn in vse ono, kar smo do danes storili, dokaz, da bomo uresničili vse, za čimer težimo."

K. G.

JBW
1. IX. 1947

Pogovor z Milošem Minićem

(Nadaljevanje s 1. strani)

zaustavitev prehajanja proizvodnih delavcev v neproizvodne poklice in si tako pridobili ustrezne kvalificirane kadre za novo zgrajene obrate. Pri tem smo tudi uvajali vrsto omejitvenih instrumentov za zaposlovanje režijskega kadra.

Razvojno-raziskovalna dejavnost je posebno v zadnjih dveh letih izrazito naravnana na razvijanje novih proizvodov in komponent za nadomeščanje uvoza ter na izboljšanje kvalitete proizvodov, predvsem tistih, ki jih do sedaj nismo izvažali, gospodarska nuja pa nas sili v to. Stabilizacijske ukrepe smo sprejeli tudi na področju porabe energije, surovin in boljše izrabe reprodukcijskega materiala.

Kriza v svetu ni vplivala na naše delo in plasman naše opreme na svetovnem tržišču vse do leta 1978. Šele takrat smo se soočili z nekaterimi pojavi, predvsem pa s protekcionizmom pri plasmaju investicijske opreme v državah v razvoju zaradi zahtev po vezavi uvoza z izvozom, konkurenti iz razvitih držav pa so državam v razvoju nudili ugodne kreditne pogoje po nizkih stopnjah, česar mi nismo mogli.

Pri plasmaju naše opreme v razvite države pa smo se soočili s tendencami zapiranja tržišča, uvažanja omejitvenih ukrepov, z zahtev po izrednem znižanju cen.

Tudi kriza ladjedelništva v Jugoslaviji je prizadela našo delovno organizacijo in nismo izdelali več toliko dieselskih motorjev. Vse to je vplivalo na poizkus preusmeritve plasmaja opreme tudi na klirinško področje, kjer smo se tudi v ostri mednarodni konkurenci uveljavili predvsem pri prodaji specialnih žerjavov in žerjavov za jedrske elektrarne, hidravličnih stiskalnic in opreme za metalurgijo. Obseg izvršene opreme na klirinško področje bi lahko še povečali, vendar bomo več naporov in sil usmerili v izvoz na konvertibilno področje. To se lahko vidi iz plana za letošnje leto in že sklenjenih pogodb v letu 1981. Z že sklenjenimi pogodbami v letih 1980 in 1981 imamo zasedene zmogljivosti za leto 1982 in 1983 in delno tudi za naprej. Struktura sklenjenih poslov pa je naslednja: 53 odstotkov za izvoz in 47 odstotkov za domači trg. V izvoz odpade 52,8 odstotkov na konvertibilno in 47,2 odstotka na klirinško področje.

Stalno smo se usmerjali v izvoz izdelkov

V strukturi proizvodnje gre v izvoz 70 odstotkov iz programa težke strojegradnje in sicer: turbine, črpalke, žerjavi in reduktorji. V izvoz gre tudi 43 odstotkov proizvodnje hidravličnih stiskalnic. S področja viličarske proizvodnje pa smo prve količine uspeli izvoziti ob koncu 1981. Dieselske motorje izvozimo predvsem posredno preko ladjedelniške industrije. Glede na pogoje plasmaja investicijske opreme iz našega programa je potrebno poudariti, da kljub ostri konkurenci tako doma kot na svetovnem tržišču, dosegamo dokaj ugodne rezultate. V povprečju dosegamo višje cene v izvozu kot na domačem tržišču. Tako smo sklenjene posle v letu 1981 zaključili po ceni 217 din na kilogram v izvozu in le 164 din za kilogram na domačem tržišču.

Skratka lahko rečemo, da nas svetovna kriza in gospodarski ukrepi v Litostroju niso bistveno prizadeli do leta 1981, saj smo v zadnjih desetih letih ustvarjali visoke letne stopnje rasti in smo minuli srednjeročni plan 1976 — 1980 v celoti izpolnili. V letu 1981 smo se pri izpolnjevanju plana sre-

čevali z vrsto problemov, ki so vplivali, da načrtanega plana nismo v celoti uresničili, vendar smo kljub temu dosegli dokaj ugoden rezultat.

Med težavami bi na prvem mestu omenil preskrbo z reprodukcijskim materialom. Železarne (Zenica, Ravne in Jesenice) nam niso dobavile potrebnih količin pločevine, odkovkov in drugih proizvodov črne metalurgije. Težave so se pojavile tudi pri dobavi sklopov in podsklopov domačih dobaviteljev in kooperantov (predvsem elektromotorji, hidravlične komponente itd.).

Drug problem predstavljajo pogostni in kratkoročni ukrepi na področju uvoza. Proces proizvodnje, kakršnega imamo, saj traja leto, dve in več, ne prenese takšnih ukrepov. Zadnji ukrep o vezavi konvertibilnega fizičnega uvoza s fizičnim izvozom pa nas je še posebej prizadel, saj se nam ne priznavajo čisti devizni konvertibilni prilivi kot fizični izvoz, čeprav moramo najprej vlagati v proizvodnjo, da bi čez leto oziroma dve izvozili turbine, žerjave, črpalke itd. in realizirali dejanski fizični izvoz...

Tretji sklop problemov pa je po našem mnenju v preveliki razdrobljenosti bančnega sistema, ker nas temeljne poslovne banke zaradi nelikvidnosti težko spremljajo pri zagotavljanju potrebnih finančnih sredstev za vložek v proizvodnjo za velike sklenjene posle, kot je na primer naročilo turbin za Irak v znesku 56 milijonov dolarjev.

Tudi neurejen sistem kreditiranja investicijske opreme na domačem in svetovnem tržišču terja od nas dodatne napore za premagovanje vseh ovir, če želimo plasirati našo opremo na konvertibilno tržišče.

Vsi omenjeni elementi in stališča jasno kažejo, da smo se za tako naravnost enotno odločili že pred mobilizacijskimi ukrepi centralnega komiteja ZKJ, ko smo snovali nove družbenoekonomske odnose na podlagi zakona o združenem delu, ko smo se opredelili za skupni dohodek na skupnem proizvodstvu. Ta sistem medsebojnih odnosov poskušamo vsako leto dograjevati in utrjevati. V pripravi na 3. kongres samoupravljalcev Jugoslavije smo na tematskih konferencah analizirali vrsto vprašanj s področja funkcioniranja sistema medsebojnih odnosov, samoupravnega in delegatskega sistema, vloge družbenopolitičnih organizacij v naši delovni organizaciji, socialne varnosti zaposlenih, izboljšanja delovnih pogojev, stanovanjske izgradnje, splošne in skupne porabe, uresničevanja samoupravne delavske kontrole.

Izredne ukrepe smo spremljali vsakokrat, ko smo ugotovili, da je bila ogrožena izpolnitev planskih obveznosti.

Dosegli smo zastavljeni cilj — prepričati slehernega zaposlenega o gospodarskem položaju v državi in v delovni organizaciji. Zato nam ni bilo in nam ne bo težko izpeljati sleherni akcijo, za katero se bomo dogovorili.

Delo komunistov se odraža v vseh organizacijah in organih

V nadaljevanju bi želel še nekaj spregovoriti o strukturi osnovnih organizacij ZK. 602 člana ZK v delovnem kolektivu, ki ima nekaj

več kot štiri tisoč delavcev, je števílo, na katerega smo lahko ponosni, kljub temu da je v strukturi članov ZK komaj 64 žensk. Ti podatki nam povedo, da je v delovni organizaciji 15 odstotkov članov ZK, oziroma več kot vsak sedmi delavec. Če dodamo še podatek, da je 27 odstotkov članov mlajših od 27 let, potem lahko jasno ugotovimo, da imamo mlado članstvo, ki ima v sebi velik polet in energijo za spreminjanje obstoječega stanja v boljše z novimi kvalitetnimi premiki.

73 odstotkov članov je delavcev, ki so neposredno vezani za delo v proizvodnji, 26 odstotkov članov ZK pa je iz drugih republik.

V obdobju med kongresoma smo sprejeli v posameznih osnovnih organizacijah ZK 196 novih članov, skupno število pa se je povečalo s 450 na današnjih 602. Nekaj članov je bilo tudi izključeno, nekaj jih je izstopilo iz članstva, nekaj pa jih je odšlo v druge osnovne organizacije, zato se tudi članstvo ZKJ ni povečalo ustrezno novosprejetim članom.

Kljub temu vse osnovne organizacije ocenjujejo, da so se v preteklem obdobju močno okrepile in obdržale strukturo članstva, nekatere so jo tudi izboljšale v prid delavcev v neposredni proizvodnji. To ima za posledico tudi močan vpliv pri oblikovanju vsakodnevne politike in življenja v delovnem okolju. Vsakoletno usmerjeno idejnopolitično usposabljanje nam je omogočilo, da smo tudi akcijsko naravnost in učinkovitost povsod močno izboljšali, obenem pa z vsakoletnim organiziranjem seminarjev za kandidate za sprejem in novosprejete člane kontinuirano usposobili celotno članstvo. Že od prejšnjega kongresa ne sprejemamo nobenega novega člana, če ne opravi prej seminarja za kandidate za sprejem, usposabljanje obenem pa smo skozi nadaljnjo obliko sistematično izobraževali ostale člane. Samo v srednji politični šoli pri CK ZKS je med kongresoma sodelovalo 8 članov, v ostalih študijskih oblikah pa 34. Osnovne organizacije so prav na podlagi teh izhodišč postale tisto družbenopolitično gibalno, temelječo na demokraciji centralizmu in so se organizacijsko in idejnopolitično močno utrdile.

Pri razvijanju posameznih oblik akcijskega povezovanja smo uspeli doseči povečano samoiniciativnost osnovnih organizacij, vendar so med člani še prisotna mnenja in preživela stališča do presežene vloge svetov zveze komunistov.

Akcijsko povezovanje se razen oblik aktivnosti sekretarjev in občasnih akcijskih in tematskih konferenc ni uveljavilo do take mere, kot smo želeli oziroma kot smo si prizadevali.

Delovna posvetovanja komunistov smo v celoti uveljavili v vseh okoljih v temeljnih organizacijah kakor tudi na nivoju delovne organizacije. V veliki meri je bilo prisotno tudi konkretno zaostrovanje idejnopolitične odgovornosti z vzgojnopolitičnim ukrepanjem, kjer je bilo to potrebno. Tako smo v obdobju med kongresoma izključili ali brisali več kot 20 članov, prav tako pa jih je skoraj toliko izstopilo, ker niso sprejemali programskih izhodišč in statuta ZKJ.

Aktivnost v sindikatu in mladinski organizaciji je bila stalna naloga slehernega komunističnega in prav zato lahko ugotovimo, da je sindikat v celoti odigral vlogo, ki jo ima v sistemu. Prav tako so se tudi mladi aktivno vključevali v obravnavo tistih vprašanj, ki so za mlade

Tovariš Minić se je podrobneje zanimal za potek obdelave na numerično krmiljenih strojih (Foto: K. G.)

Razgovora s tovarišem Minićem in drugimi gosti so se udeležili člani razširjenega aktiva komunistov v Litostroju (Foto: K. G.)

najbolj aktualna in jih najbolj zanimajo.

Delegatski sistem, tako notranji v delovni organizaciji, kakor tudi celoten delegatski sistem družbe, v celoti odraža aktivnost in odgovornost posameznikov, še posebej članov ZK, saj več kot 1150 delegatov pri oblikovanju množstva interesov s posameznih področij poskuša stališča redno, pravočasno pa tudi strokovno oblikovati ter jih na sejah tudi posredovati. Naši delegati prav zato aktivno sodelujejo vse do republiške skupščine, naša stališča, sklepi in mnenja pa so iznesena pri oblikovanju dokončnih odločitev na posameznih sejah skupščin družbenopolitičnih skupnosti.

Sodelovanje z občinsko konferenco ZKS Ljubljana — Šiška se je neprestano poglobljalo. K tvorjenemu sodelovanju so prispevali vsi člani ZK, predvsem pa sekretarji in člani občinske konference naše delovne organizacije. Delovanje je temeljilo na demokratični izmenjavi pogledov mnenj in stališč, pravočasni in kvalitetni informiranosti ter idejni kritičnosti ocen, ki so nastajale v posameznih sredinah, bile pa so v občinski konferenci ZKS Ljubljana — Šiška tudi poglobljeno obravnavane.

Prav zato tudi ni bilo čutiti neke praznine pri odpravi komitejev oziroma svetov v delovni organizaciji. Tudi stalna povezava sekretarjev, članov občinske konference ZKS Ljubljana — Šiška, z ozirom na to, da je delovna organizacija v isti občini, je še bolj utrdila pretok informacij ter stalno prisotnost in hitro razreševanje ključnih problemov.

To so glavne ugotovitve, ki so se oblikovale pri oceni delovanja osnovnih organizacij na letnih programsko volilnih sejah osnovnih organizacij ZK v Litostroju.

V nadaljevanju razgovora je tovariš Minić postavil nekaj vprašanj s področja gospodarske politike in organiziranosti osnovnih organizacij ZK.

Posebno pozornost je posvetil posameznim ekonomskim kategorijam in problemom, ki so se v zadnjem obdobju največkrat pojavljali. Tako ga je zanimalo, kako se odraža letošnja stopnja inflacije pri

sklepanju izvoznih kupcij, kako je z dobavami reprodukcijskih materialov in polizdelkov iz trgovine in kooperacije, kako imamo izkoriščene proizvodne kapacitete, ali se pri dogovarjanju in delitvi dela v okviru Jugoslavije čuti težnja po zapiranju republik, kako uspešno izvažamo na konvertibilno in klirinško področje, s področja dela osnovnih organizacij ZK pa se je zanimal za konkretne programe, ki so jih sprejele posamezne osnovne organizacije ZK s področja uresničevanja ekonomske stabilizacije po 21. seji centralnega komiteja ZKJ, ter kako smo brez tovarniških komitejev usklajevali enotno delo osnovnih organizacij ZK v delovni organizaciji.

V razpravo so se vključili posamezniki, ki so bili prisotni na razgovoru ter pojasnili naša stališča, usmeritve in cilje po posameznih vprašanjih. Tovariš Minić je bil zadovoljen s prispevki in odgovori po posameznih vprašanjih, zato je ob zaključku še sam prevzel besedo ter spregovoril o nekaterih aktualnih dogodkih doma in v svetu. Dotaknil se je predvsem naših političnih in gospodarskih odnosov z vzhodnimi državami, razložil zadnje dogodke v Albaniji ter komentiral nekatera stališča, ki so se odražala pri posameznikih na zadnji seji Centralnega komiteja Zveze komunistov Srbije do vprašanja konstituiranja SR Srbije kot specifične republike, v kateri se uveljavljata tudi dve socialistični avtonomni pokrajini. Zadovoljen, ker se je podrobno seznanil z našim gospodarskim stanjem, ter ker smo odkrito spregovorili o nekaterih aktualnih političnih in gospodarskih problemih, ki mu bodo koristno služili v pripravi na sejo predsedstva in centralnega komiteja ZKJ je ob zaključku še enkrat izostril predvsem področje, kjer se moramo najbolj prizadevati, če želimo rešiti naše ekonomske probleme. To je prizadevanja slehernega za čimvečji izvoz na tuja tržišča, po celem svetu, na notranjem področju pa najti take oblike in metode dela v organih federacije, da bo mogoče normalno pravočasno, usklajeno delovanje in plodno sodelovanje republik in pokrajin.

M. Sigulin

Plan za leto 1982

GOSPODARSKI PLAN ZA LETO 1982, SPREJET PO DELAVSKIH SVETIH TEMELJNIH ORGANIZACIJ IN DELOVNIMA SKUPNOSTIMA TER POTRZEN NA DELAVSKEM SVETU DELOVNE ORGANIZACIJE

Kot so zaostreni družbenoekonomski odnosi in gospodarjenje nasploh, tudi naša predvidevanja za naslednje leto niso bila brez problemov. Vsi predlogi, ki so bili pripravljeni v strokovnih službah, so se v tozidih in delovnih skupnostih resno in poglobljeno obravnavali ter s povratnimi informacijami dopolnjevali predvidevanja v smislu predvidenih resolucij in notranjega usklajevanja med tozdi in delovnimi skupnostmi.

Posebno izrazita sta bila dva problema in sicer, kako začrtati ekonomske odnose s tujino posebej s konvertibilnimi področji in drugič, kam nameniti sredstva akumulacije-investicije v gospodarski del in družbeni standard.

Dokončno postaja jasno, da lahko trošimo le toliko, kolikor ustvarjamo, da je treba v proizvodnem procesu ustvariti najmanj toliko sredstev na konvertibilnem področju, da pokrivamo uvoz iz tega področja in vse obveznosti do družbe ter obveznosti preteklega obdobja (anuitete, participacije do poddobaviteljev in podobno). Te obveznosti niso majhne, saj obsegajo 49 odstotkov celotnega predvidenega priliva na konvertibili. Tako nam ostane za proizvodnjo samo 51 odstotkov, kar znese 220 milijonov. Z ozirom na tako situacijo so bile temeljne organizacije zelo zaskrbljene in smo decembra 1981 ponovno usklajevali, kako ta sredstva ustvariti in kam jih najbolj smiselno vlagati, da bo izplen čimvečji.

Sledi takoj drugi problem: s kolikšnimi obratnimi sredstvi opraviti predvideno finalno proizvodnjo 16.050 ton. Iz preteklosti je razvidno, da smo predvsem pridno delali, manj pa finalizirali in da smo najemali kredite za reševanje nastalih problemov v proizvodnji,

kar pa ni prava likvidnost. Samo pravočasna prodaja naročenega proizvoda kupcem daje garancijo za solidno poslovanje.

Za izboljšanje nastale situacije so se temeljne organizacije dogovorile, da je nujno tekoče spremljati, kam se sredstva vlagajo in kakšen bo izplen iz predvidene porabe sredstev, da bi bila tako uporabljena obratna sredstva stalno pod kontrolo.

Ekonomske odnose s tujino so v planu na nivoju delovne organizacije usklajeni, udeležba glede pridobivanja in porabe sredstev po TOZD/DS pa je stvar dinamike med letom.

Sprejet gospodarski plan delovne organizacije za leto 1982 je naslednji (v tisočih din):

celotni prihodek	7,288.640
eksterna realizacija	4,327.400
stroški poslovanja	5,031.237
skupni dohodek	2,257.402
dohodek	2,241.902
obresti za kredite	173.899
obveznosti iz dohodka	685.484
realiziran OD	963.970
čisti dohodek	1,556.418
akumulacija	486.600

Količinski plan — eksterna realizacija:

	ton
turbine	1400
črpalke	1000
žerjavi + red.	2700
cementarne	400
diesel motorji	1000
strojni deli	100

osnovna proizvodnja	6600
transportna vozila	5200
preoblikovalna oprema	4250

Skupaj 16050

Jeklo litina	1760
siva litina	260
specialna litina	1870

Livarne	3890
Kisik	500

Skupaj 20440

Predvidena proizvodnja nam bi omogočala naslednje fakturiranje proizvodov:

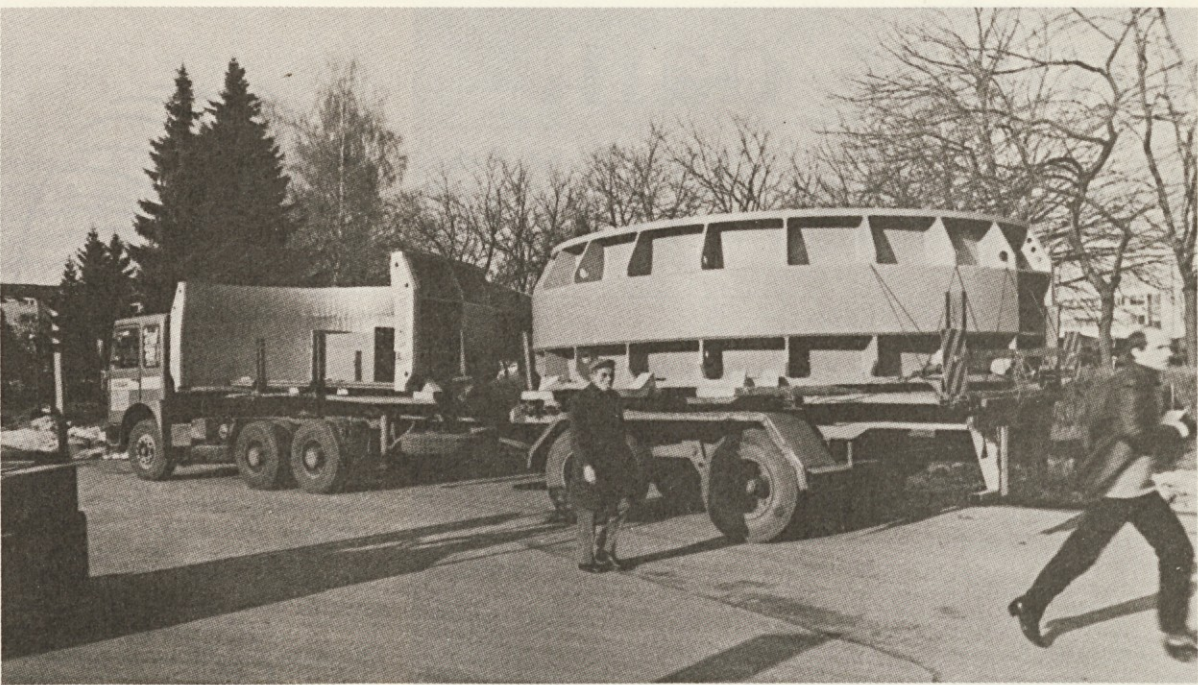
	din
domači trg	2,793.425
izvoz konvertibila	298.790
izvoz kliring	1,235.185

Skupaj izvoz	1,533.975
Domači trg + izvoz	4,327.400

Z ozirom na izbor že sprejetih naročil je potrebno v letu 1982 pridobiti novih naročil: za leto 1982 1854 ton odlitkov, za leto 1983 11.155 ton in za leto 1984 4700 ton finalne proizvodnje.

Prevelik porast zaposlenih 3,1 nasproti resoluciji, ki je 1,9, opravičujejo nove investicije v tozidih TVN, PPO, PUM in v računalnik, to je 140 delavcev od predvidenega povečanja 180 delavcev. Brez novih zmogljivosti niti ne dosegamo predvidene rasti.

Za izobraževanje je predvidenih 33.664.000 din. Ta sredstva so namenjena delavcem za izobraževanje ob delu, iz dela in za štipendiranje.

Dnevno gredo iz tovarne pošiljke naših izdelkov po domovini in po svetu. Grlo turbine za drugi agregat za HE Čakovec, ki so ga pripravili na pot 7. januarja letos, je samo eden izmed mnogih (Foto: E. L.)

Problem uporabe akumulacije so po daljši razpravi temeljne organizacije in delovni skupnosti rešile tako, da so se dogovorile, da bo planiranje sredstev za družbeni standard po bilanci uspeha za leto 1981, z ugotovitvijo, da nima smisla planirati, če ne vemo, koliko sredstev je na razpolago.

V gospodarskem planu za leto 1982 niso vnesene posamezne operative dinamike, ker se te med letom, z ozirom na nastale situacije, stalno menjajo. Dinamični plani so zbrani in podani kot priloga "Rokovne zadolžitve naročil po tozidih skupnega proizvoda za gospodarski plan 1982".

V gospodarskem planu so tudi predvideni kazalci uspešnega poslovanja. Tako predvidevamo, da bomo ustvarili 538.143 din dohodka na zaposlenega, da bomo na vsakih 100 uporabljenih poslovnih sredstev ustvarili 43 din dohodka, 9 din akumulacije in da bo čisti osebni dohodek na delavca mesečno 15.845 din.

Vse planirano pa bomo lahko koristili, če bomo ustvarili predviden količinski obseg proizvodnje. Na koncu vidimo, da je plan za leto 1982 izredno skrbno priprav-

ljen, da so ga obravnavale vse družbenopolitične organizacije in samoupravni organi, da so bili vsi konstruktivni predlogi upoštevani in je bil v taki obliki sprejet na delavskih svetih TOZD/DS ter dne 15. januarja 1982 potrjen na delavskem svetu delovne organizacije.

Sprejeti gospodarski plan za leto 1982 predstavlja realno podlago za nadaljnje delo TOZD/DS. Vsi sodelujoči v poslovnem in proizvodnem procesu smo dolžni, da

vsak na svojem delovnem mestu pri opravljanju svojih nalog in opravil vložiti maksimalni trud za doseg samoupravnih sprejetih ciljev.

Pri delu nas mora prevevati skrbno gospodarjenje, boj proti inflaciji, stabilizacijsko obnašanje in z notranjimi ukrepi večati produktivnost in rentabilnost za boljšo likvidnost temeljnih organizacij in delovne organizacije kot celote.

B. Tertnik

NA PRAGU KONGRESOV

Tito živi v nas

Leto, ki je pred nami, bo po mnogih značilnostih posebno. Zavedati se moramo, da je treba več in bolje delati, da moramo dogovorjeno uresničiti in da morajo biti naši koraki daljši in odločnejši.

V letošnjem letu bo 12. kongres ZKJ, republiški kongresi in pokrajinske konference ZK. Najvišje srečanje jugoslovanskih komunistov je označeno kot Kongres kontinuiranosti, odprl pa bo nove perspektive in utrdil nadaljnje smeri razvoja in uveljavljanja subjektivnih sil. Njegova osnovna naloga pa bo ugotoviti, zakaj jasnih in splošno sprejetih sklepov 10. in 11. kongresa ZKJ ne uresničujemo, zakaj je prišlo do zastojev v razvoju samoupravljanja in zakaj ponehuje aktivnost Zveze komunistov pri reševanju velikih družbenih problemov. Zaradi vseh teh vprašanj bo osnovna značilnost kongresa odločnost, ki bo dajala kongresu svoj pečat.

Vendar pa si bomo 12. kongres zapomnili še po nečem. To bo prvi kongres naše partije brez Josipa Broza Tita, brez človeka, ki jo je ustanavljal, ki je bil več kot šest desetletij njen član in je bil več kot 40 let na njenem čelu. Statut ZKJ bo ostal krajši za en člen, za odredbo, ki je stkana iz ljubezni, spoštovanja in priznanja milijonskega članstva Zveze komunistov Jugoslavije. To je člen, ki smo ga zapisali na zadnjem kongresu in ki pravi, da je Josip Broz Tito predsednik ZKJ z neomejeno mandatno dobo. Zato pa bo 12. kongres ZKJ sprejel poseben dokument o zgodovinski vlogi tovariša Tita v razvoju partije, v uresničevanju socialistične revolucije, v ustanavljanju in razvoju gibanja neuvrčenosti, o Titovem prispevku pri vzpostavljanju enakopravnih odnosov v mednarodnem delavskem in komunističnem gibanju in o njegovem prispevku pri ohranjanju miru v svetu.

To bo najvišje priznanje, ki ga lahko damo tovarišu Titu v letu, ko praznujemo 90. obletnico njegovega rojstva. V teh trenutkih smo ponosni, da smo ga imeli, preveva pa nas velika bolečina ob njegovi izgubi. Čeprav je minilo od tedaj že leto in pol, Titovo delo trajno ostaja v nas in z nami. Beseda Tito označuje vse naše najsvetlejšje včeraj, srečno danes in še srečnejše jutri. Ta kratka in enostavna beseda z nepretrgljivimi nitmi povezuje preteklost in prihodnost. Ko rečemo Tito — povemo vse. O naši zgodovini, o vojni in borbah, o poti k svobodi, o delovnih zmagah, o bratstvu in enotnosti, o samoupravljanju, o zaupanju v jutri.

Zaradi vsega tega, zaradi Tita in nas samih, bo 90. obletnica rojstva prvega človeka naše revolucije dostojno obeležena. Spomnili se bomo življenja, ki je v sebi združevalo stoletja, spomnili se bomo človeka, ki je v enem samem življenju naredil iz človeka človeka, spomnili se bomo preprosto našega Tita!

D. M.

Pridite po novoletne fotografije

Iz letošnjega in lanskoletnega praznovanja dedka Mraza v Litostroju je ostalo v sindikatu veliko zelo lepih fotografij. Škoda bi bilo, da bi jih pustili tam, saj bodo ostale lep spomin otrok na srečanje z dedkom Mrazom. Starše, ki bi radi dobili posnetke, obveščamo, da jih lahko dobijo kadarkoli v sindikatu. Cena dveh barvnih fotografij je 100 dinarjev.

Dober dan, tovariš Rožič

Verjetno ste pravilno ugotovili.

Gre za predsednika skupščine mesta Ljubljane — dr. Marjana Rožiča.

Ko nas je prešinila misel, da bi šli k njemu na pogovor o današnjem in jutrišnjem utripu mesta, še sami sebi nismo verjeli, da nam bo to res uspelo.

Poizkusiti pa se je le izplačalo, saj smo naleteli na precej nepričakovano topel in prijazen sprejem.

V tovarišu Rožiču nismo videli le funkcionarja, temveč tudi človeka, človeka, kateremu so problemi delavcev in občanov najvažnejši. Tovariš Rožič je bil tako prijazen, da je vkleščen med funkcijami in delom našel čas za pogovor z nami.

Ko se je naš pogovor razširil, vprašanji pa je bilo vedno več, smo se zmenili, da pridemo ob priliki zopet k njemu.

Tako objavljamo le prvi del razgovora.

1. Sprejetje samopriskveka je že za nami. Kakšno vlogo ima samopriskvek pri razvoju Ljubljane?

Najprej bi dejal, da je referendum velik uspeh, ponos vsakega Ljubljančana. Sicer pa je samopriskvek sestavni del razvoja Ljubljane, če to ne bi bilo tako, bi predstavljal pritisk na inflacijo, na potrošnje izven materialnih okvirov in bi Ljubljano na nek način postavil v položaj, da se ne drži stabilizacijske politike. Mi pa smo opredelili samopriskvek kot element srednjeročnega razvoja, kar je potreba ljubljanskega združenega dela, občanov, če želimo, da bomo imeli urejeno zdravstveno varstvo, šolstvo, otroško varstvo itd. in s tem večje delovne učinke. Zato pa je seveda potrebno odvajati sredstva. Tako je v III. samopriskveku vključenih 36 objektov, za 4 pomembne objekte pa bi napravili načrt. Vrtci, osnovne šole, razširitev zdravstvene mreže, posebni objekti, kot so vzgojno izobraževalne in zdravstvene institucije, za zdravljenje mladih (Rakitna) in del za urejanje materialnih pogojev lutkovnega gledališča. Vsak bo nekaj prispeval, dosegli pa bomo velike rezultate, ki nas bodo še bolj povezovali.

2. Nedavno ste se vrnili s prijateljskega potovanja po Kitajski? Zakaj predvsem je bilo to potovanje pomembno?

Več kot eno leto je tega, kar je bila v Sloveniji delegacija iz Kitajske in sicer iz province Sečuan. Dogovorjeno je bilo, da bi Ljubljana in Čengdu (glavno mesto province) vzpostavila med seboj prijateljske odnose. Mi smo se dolgo časa pripravljali na obisk na Kitajskem in sicer zato, ker nismo želeli, da bi šli le na obisk, si mesto ogledali in se vrnili. Želeli smo doseči kaj več.

Podpisali smo dokument — protokol o vzpostavljanju prijateljskih odnosov — skupni dokument, kjer smo konkretno opredelili možnosti, na katerih področjih naj bi to sodelovanje potekalo. Tako smo se dogovorili, da bosta sodelovali elektronska industrija iz Ljubljane in elektronska industrija iz Čengduja.

Tako je bila sedaj na Kitajskem delegacija Iskre, dosegla je dogovore o konkretnih poslih in sodelovanju s čengdujsko elektronsko industrijo.

Proizvajalci usnjene galanterije in obutve so se povezali s podobno kitajsko proizvajalko in se dogovorili za sodelovanje pri nabavi in obdelavi usnja. Pogovarjali smo se tudi o možnostih, da bi v Ljubljani odprli kitajsko restavracijo.

Prišlo bo tudi do sodelovanja med univerzama in sodelovanja na področju kulture ter telesne kulture.

Gre skratka za koristno in pomembno sodelovanje med mestoma, ki pa ni zanimivo samo trenutno, ampak tudi dolgoročno.

Ljubljana ne sme biti preveč zaljubljena le v sebe, mora biti ujeta v svet in sicer tako, da bo to prispevalo k njenemu vsakodnevemu razvoju.

3. Pred časom so v Beogradu potekali dnevi Ljubljane v okviru kulturno gospodarske menjave med mestoma? Zakaj predvsem so taki odnosi koristni?

Ljubljana se želi razvijati kot odprto mesto, saj se zavedamo, da drugače razvoj ni možen. Zato je srečanje v Beogradu pomenilo predvsem naslednje: Srečali so se gospodarstveniki s področja gradbeništva, trgovine in živilstva, znanstveno raziskovalnih institucij, univerz, skupščin. Prišlo je do izmenjave izkušenj o konkretnih rešitvah gospodarskega, političnega in kulturnega razvoja obeh mest.

Iskali smo možnosti za skupno sodelovanje. Nekaj teh možnosti seveda že obstaja, nekaj pa jih je bilo še poglobljenih. Poleg tega pa se je Ljubljana predstavila z nekaterimi kulturnimi dosežki. Vzpostavljeni so koristni stiki med sredstvi informiranja. Tak odnos med mesti se pridružuje borbi Jugoslavije za odprto tržišče in izmenjavo izkušenj, ki naj pomagajo, da dosledno uresničujemo politiko stabilizacije.

Pomembno je, da ne vidimo samo sebe in svojih problemov, temveč da združimo moči, ko gre za skupne interese.

4. Kaj menite o odloku zveznega izvršnega sveta o prenašanju dinarjev in deviz čez mejo? Ali prav odlok o enkratnem iznosu dinarjev na leto čez mejo ne spodbuja občanov, da odhajajo v tujino z devizami?

Smo v posebni situaciji, ko moramo za vsak dinar skrbeti in z njim dobro gospodariti. Istočasno se mora Jugoslavija še naprej razvijati kot odprta skupnost, zato da se ljudje gibajo, da se gibata pamet in znanje, literatura in knjiga.

Ukrep, ki je bil sprejet, je imel namen na nek način destimulirati odnašanje dinarjev in deviz. Prisiljeni pa smo, da v situaciji, v kateri smo, sprejemamo ukrepe, ki jih občani morda ne podpirajo, ali pa so preveč administrativni in dajejo premalo rezultatov.

Strinjam se z vami, da ni dovolj administrativno preprečiti, da bi neracionalno razmetavali dinar, ampak destimulirati z ekonomskimi sredstvi odnašanje deviz, razvijati možnost prodaje ali kupovanja domačih proizvodov za devizna sredstva, če občani z njimi razpolagajo, ali stimulirati odkup deviz.

Veliko pa je tudi takih občanov, ki kljub težki situaciji hočejo imeti tuje blago, ki pa je po mojem mnenju včasih tudi sumljivo po kvaliteti. Moramo uresničiti zavest odprtih meja, ob tem pa z večjo

osebno odgovornostjo odnašati na tuje sredstva, zaslužena z delom.

5. Kaj vse je vključeno v program razvoja Ljubljane do leta 2000?

Marsikaj planiranega bo verjetno zaradi stabilizacijskih tokov odloženo. Program razvoja se pravzaprav še oblikuje in ga sproti preverjamo, da bi bil tem bolj realen.

Zdi se mi, da moramo pri oblikovanju programa misliti predvsem na 3 stvari:

1. Doseči moramo spremembe v strukturi industrije, gospodarstva in gradbeništva, da bomo zagotovili uporabo najsodobnejših dosežkov in da bo Ljubljana pri rezultatih gospodarjenja nad povprečjem evropskih mest, da bomo imeli gospodarstvo in industrijo, ki se bo sposobno povezati z znanstveno raziskovalnim delom in se plasirati na svetovno tržišče, ustvarjati visok dohodek.

2. Graditi moramo mesto, vendar posebno pozornost posvečati prostoru. Zemljo, ki je primerna za obdelovanje, moramo v čim večji meri uporabljati v ta namen, zemljo za gradnje pa čim racionalneje porabiti za izgradnjo mesta. Samo na ta način bomo dosegli selektiven razvoj v tem smislu, da bi investirali v tista področja, ki zagotavljajo najbolj racionalne produktivne rešitve, pri tem pa upoštevali tudi ekološke kriterije, da bi imeli več čistega zraka, boljše urejen mestni promet, obnovljeno staro jedro mesta, svežo in čisto vodo itd.

3. Vizija Ljubljane leta 2000 ni vizija ogromnega mesta, ampak zmernejše razvitega.

Doseči moramo prevladanost nekaterih oblik odtujenosti človeka. Ustvariti moramo pogoje za humanejšo življenje v mestu, ustvariti klimo, v kateri bi človek z zadovoljstvom živel v našem mestu in s svojim deležem prispeval, da bi bilo naše mesto lepše, bolj urejeno, da bi imelo več prostorov za razvoj kulture, telesne kulture in vzgoje, kar bi ustvarjalo neko vizijo socialističnih samoupravnih odnosov. Da bi imeli mesto visoke produktivnosti, velikih rezultatov in bogate socialistične vsebine.

6. Včasih se zgodi, da katerega izmed pomembnih artiklov v ljubljanskih trgovinah ni dobiti?

Ali menite, da je problem preskrbe mesta slabo rešen ali pa so mnogokrat vzrok temu ljudske govorice o bodočem pomanjkanju ali podražitvi kakih predmetov?

Najprej bi rad povedal eno stvar, ki pa ne bi bila hvala, ampak resnica. Ljubljana je bila v zadnjih 2-3 letih bolje preskrbljena kot večina jugoslovanskih mest. To ni slučajno. Ustanovili smo SIS za

področje preskrbe, ki dela dobro in v okviru mesta Ljubljane kot del trgovine. V Ljubljani smo se orientirali na rezerve in jih krepimo tako, da imamo za nekatere prehranske izdelke rezerve za 40-50 dni, kar se je pokazalo kot izredno koristno.

Pri preskrbi našega mesta sodeluje veliko organizacij združenega dela iz Jugoslavije. To zagotavlja večji izbor.

Menim, da ni dovolj le skrbeti za preskrbo mesta, ampak se je treba ozreti tudi na položaj proizvajalcev izdelkov, za katere smo v Ljubljani zainteresirani.

Zato se združujejo večmilijonska sredstva za pospeševanje kmetijske proizvodnje, živinoreje, proizvodnje mleka ...

Res je verjetno, da se bo še dogajalo, da bo katerih proizvodov občasno zmanjkalo. Zmanjkujejo pa predvsem tisti izdelki, na katere nimamo takega vpliva. Ko gre za preskrbo mesta, ne morem mimo projektov gradenj novih trgovin. Zidamo racionalne objekte, saj se zavedamo, da dragi objekti tudi oblikujejo visoke cene izdelkom, ki se v njih prodajajo. Pri tem pa mislim, da je res, da se ustvarja panika, češ, tega bo zmanjkalo, to se bo podražilo ... potem pa v lov za temi izdelki. Mislim, da je zelo pomembno razvijati večjo odgovornost trgovine predvsem v tem smislu, da je bolj sodobna in ima več posluha za potrošnika. Ravno tu pa bi se v Ljubljani dalo storiti še kak korak naprej.

7. Ko so potekali dnevi Ljubljane v Beogradu, smo v televizijski oddaji o mestu Beogradu zvedeli, da imajo trgovino, ki je odprta dan in noč. Prav tako imajo tudi nekaj lokalov, ki so odprti 24 ur na dan. Ali se ne bi dalo tudi v Ljubljani storiti kaj podobnega?

V Beogradu imajo trgovino, ki je odprta noč in dan. V Ljubljani že nekaj časa tečejo tudi podobne razprave, da bi poiskali možnosti za to, čeprav trgovci ne kažejo prevelikega interesa. Ena od pobud je, da bi se na Gospodarskem razstavišču našel prostor (v poslopiju Jurčka). Preuredili bi ga v trgovino, ki bi bila odprta celo noč, spodaj je še vinoteka. V Ljubljani je sedaj nekaj več lokalov, ki so odprti že malo dlje v noč, ponekod podaljšujejo obratovalni čas, če so gostje, vendar je

tega še vse premalo. Naša orientacija v skupščini mesta in pa tudi vseh občanov mesta Ljubljane temelji na tem, da bi se morali delavci v gostinstvu in turizmu vedno bolj ravnati po interesu gostov, ne le po svojem interesu, čeprav je treba upoštevati tudi interese teh delavcev. Saj le na tak način bi gostinstvo in turizem dobilo kakšen dinar več. V Ljubljani rabimo nekaj gostinskih obratov, ki bodo odprti vsaj do polnoči ali do 2. ure po polnoči, dokler so gostje pripravljeni ostati. To pa še ni vse, zagotoviti je treba, da bo vsak gost obveščen, kateri gostinski objekti so odprti in kdaj. Če bi npr. ljudje vedeli, da greš lahko po kinopredstavi od 10. ure dalje tudi v restavracijo, kjer boš lahko večerjal, popil in se tudi razvedril ter se pogovoril s prijatelji, bi gotovo šli večkrat. Mladi bi morali biti bolj zavzeti za take in podobne rešitve.

8. Bili smo priča prvim korakom pri načrtu saniranja in obnove stare Ljubljane, saj bi bila prenovljena veliko privlačnejša za tuje turiste, prav tako pa tudi za domače.

Kaj vse bomo v tej smeri še poskušali storiti?

Ljubljana se je lotila prenove starega dela mesta. Ta prenova teče in jo moramo z vsemi silami nadaljevati.

Pri tem ne gre za to, da obnavljamo le hiše, spomenike oziroma kulturno dediščino Ljubljane, ampak da vedno zasledujemo tudi določene vsebinske cilje. Prenova je interes Ljubljančanov, ki v tem delu žive, prav tako tudi Ljubljančanov, ki bi se radi preselili v ta stari del. To je interes gospodarstva, gostinstva, interes spomeniškega varstva, ker je Ljubljana lep spomenik kot celota, vsaka hiša pa tudi zase in nenazadnje tudi interes turizma.

Tečejo razni razgovori, ki naj pomenijo pospešitev prenove, razčiščevanje vsebinskih vprašanj, povezavo vseh strokovnjakov (sociologov, ekonomistov, arhitektov, zgodovinarjev in konzervatorjev), ki bi kakorkoli lahko pripomogli pri obnovi Stare Ljubljane, zaradi česar bo prenova kvalitetna in realna.

Prenova Stare Ljubljane je ljubljanska stvar, stvar vseh občin mesta in krajevnih skupnosti, katere

(Nadaljevanje na 5. strani)

Še dober mesec dni nas loči od volitev

Že v drugi polovici 1981. leta smo bili preko sredstev obveščanja seznanjeni, da se začnajo priprave na skupščinske volitve, ki bodo v marcu 1982. leta, točneje 11. marca.

Delegatske volitve v socialističnem samoupravnem sistemu ne izhajajo od posameznika kot abstraktnega političnega državljana, temveč izhajajo od združenega delavca; ne opravljajo se v posebnih volilnih enotah, temveč v samoupravnih življenjskih in proizvodnih družbenih skupnostih; niso več klasična politična svoboščina, temveč so izraz pravice združenega delavca, da upravlja pogoje in rezultate svojega dela ter tokove celotne družbene reprodukcije. Skratka: pravica in dolžnost slehernega izmed nas je, da se aktivno vključijo v priprave volitev, kajti le na ta način bodo rezultati volitev odraz naših zavestnih želja in hotenj.

Na volitvah 11. marca ne bomo volili le delegatov v skupščine družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti, temveč tudi delegate v organe upravljanja naših temeljnih organizacij in delovnih skupnosti ter v organe upravljanja delovne organizacije Litostroj.

Naj mimogrede omenim le nekaj najpomembnejših organov:

- delavski svet temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti,
- delavski svet delovne organizacije,
- disciplinska komisija tozda oziroma delovne skupnosti,
- odbor samoupravne delavske kontrole itd.

Že teh nekaj naštetih organov upravljanja (in če zraven pridružimo še delegacije samoupravnih interesnih skupnosti in družbenopolitičnih skupnosti), nam takoj da vedeti, da morajo priprave na volitve potekati pod okriljem sindikalne organizacije v temeljnih organizacijah oziroma delovnih skupnostih, med drugim so dolžne izpeljati tudi kandidacijske konference.

Ker bomo o volitvah še kaj napisali v naslednji številki našega časopisa, nam naj bo ta prispevek le kot opozorilo, da je sedaj čas, da odpravimo morebitne negativnosti, ki so se izražale v iztekajočem se mandatsnem obdobju, kajti po končanih volitvah bo prepozno.

S. Mrkun

Dober dan . . .

(Nadaljevanje s 4. strani)

delujejo v tem delu Ljubljane, ki naj temu posvetijo še več pozornosti. Drugo pa je vzdrževanje obstoječih stanovanjskih objektov. Iz amortizacije, ki se zbira, je treba stanovanjske objekte redno vzdrževati. Hiša stara 50 ali 60 let zasluži normalno vzdrževanje, sicer propada in s tem nastajajo veliki stroški, hkrati pa to tudi kazi izgled Ljubljane.

Vzdrževanje teče istočasno s prenovno. Prenova Stare Ljubljane pa je koristna tudi zato, ker s tem želimo stari del mesta postopoma zapirati za promet. Tu mislim, da bo prevladala treznost in da bomo dobili podporo, da se nekatere ulice še naprej zapirajo in bo tako vsa skrb namenjena mestnemu potniškemu prometu.

Tako bo Stara Ljubljana humanizirana v tem smislu, da bi bilo več zelenja.

9. Grb Ljubljane vsebuje kot razpoznavni znak tudi ljubljanski grad, ki pa nam v obstoječem stanju vsekakor ni v ponos. Mislimo, da bi se denar za sanacijo le-tega vendar dal dobiti.

Res je, da grad obnavljamo prepočasi. Razlogi niso samo denarni, bili so tudi tehnične narave, ker je bilo treba zidovje gradu stabilizirati (proti potresu). Projektanti so skrb za grad jemali kot neko postransko obvezo in tudi operativni štab ni uspel opraviti dela, kot bi bilo treba. Sedaj je situacija taka, da bo objektivno denarja manj in da izgradnja ne bo mogla teči po programu, ki je bil predviden. Prepričan sem, da bo Ljubljana napravila vse, kar se bo dalo, da bo zagotovila materialne možnosti in v okviru stabilizacijske politike zagotovila uspešno izgradnjo. Spomladi bo odprt in predan namenu stolp, na gradu bo mestni muzej, prostori za gostinstvo in poroke. Poskušamo ustvariti ozračje, da bi po občinah in delovnih kolektivih združevali sredstva za ta namen s posebnim samoupravnim sporazumom. Tako bi se pospešila gradnja tega čudovitega zgodovinskega objekta.

10. Kakšna se vam zdi ljubljanska mladina? Ali menite, da ima dovolj čuta za probleme današnjega gospodarskega trenutka?

Mislim, da se mladi ljudje v Ljubljani zavedajo trenutka, v katerem se nahajamo, vsaj ogromna večina. Če tega ne bi bilo, ne bi mogli imeti takih rezultatov v industriji, gradbeništvu, prometu. Taka zavzetost je na nekaterih srednjih šolah usmerjenega izobraževanja in fakultetah ipd. Osebnostno menim, da se ogromna večina tega zaveda. Del mladih je nekoliko deformiran v svojih pogledih in obnašanju z ostanki potrošniške miselnosti. Hočejo iskati neke stranske poti. Ne smemo pa takih pojavov posploševati in delati zaključke, da mladina ne razume problemov stabilizacije in trenutka, v katerem se nahaja, da ni pripravljena žrtvovati se za boljši jutri. Imam pa občutek, da se iz spoznanja in zavesti ne razvija vedno zadosti učinkovitih akcij. In prav tu bo treba napraviti korak naprej. Doseči bo treba, da bodo mladi delavci nosilci bitke za sodobno proizvodnjo (nekje so, povsod pa ne), da bodo nosilci organizacije dela, povezovanja delovnih organizacij, v proizvodnji in znanstvenih institucijah in na fakultetah. Da bodo torej tisti, ki bodo lomili to podjetniško zaprtost v obstoječem poslovanju (še vedno smo obrnjeni k sebi). Danes se moramo zavedati, da velja le tisto, kar se lahko v svetu oziroma na svetovnem tržišču proda (pa naj gre za litostroj, turbinu, dosežke inštituta Jožef Stefan, dosežke nekega arhitekta ali druge praktične proizvodnje v Sloveniji in to je področje, kjer lahko pokažemo svojo revolucionarnost, da se spopademo tudi z "nemogočim"). Stremeti

moramo za tem, da bodo mladi napravili več, doseči moramo, da bi se mladi ljudje več povezovali med seboj, ne glede na to, kaj so (delavci, kmetje, študentje, izobraženci). Vsako delo je danes enakovredno, oziroma je več vredno delo, ki daje večje rezultate. Med mladimi ljudmi moramo vse bolj poudarjati bratstvo in enotnost med narodi in narodnostmi Jugoslavije. Ljubljana je Jugoslavija v malem. Med ljubljanci je nekaj tisoč mladih delavcev iz drugih republik in zato moramo še več napraviti, da bi se v Ljubljani vsak počutil enakopravnega, kot da bi bil doma v svoji republiki. Le tako bo občutil, da je med svojimi. To je mogoče doseči na več načinov — od skupnih, do osebnih prijateljev, skupnega udejstvovanja v športu, kulturi in seveda v prostovoljnem delu, da se mladina preko prostovoljnega dela med seboj spozna. Pospešeno bomo morali graditi pot spominov in tovarštva, ki nas spominja tudi na bodočnost, to bo predvsem mladost naše revolucije. S pomočjo MDA se moramo tega lotiti in urediti. Vsak od nas, kjer dela in živi, mora prispevati, da bo v kraju veljal red, ne pa misliti, da so za tako delo plačani drugi ljudje. V tem smislu moramo napraviti več. Prepričan sem, da je perspektiva Ljubljane v mladih, od njihovega dela in organiziranosti pa je odvisno, kako bodo to izpeljali.

11. Če se ne motim, je bilo pred časom nekaj govora o sistemu financiranja mestnega prevoza in sicer tako, da bi ukinili neposredno plačevanje z žetoni.

Že nekaj let posvečamo več pozornosti mestnemu potniškemu

prometu. Intenzivno smo se lotili obnove starega voznega parka z nabavo 50 ali 60 sodobnejših vozil, istočasno pa smo združili v eno delovno organizacijo mestni potniški promet, primestni potniški promet, taxi in avtodelavnice.

Na ta način želimo vzpostaviti enakopravnejši položaj med mestnim in primestnim potniškim prometom.

V Ljubljani se postopoma uveljavlja drseči delovni čas, s čimer moramo nadaljevati, da bi razbremenili avtobuse ob konicah.

Istočasno se pogovarjamo o dolgoročnem razvoju mestnega potniškega prometa, glede na vrste goriv, ki bi jih uporabljali.

Mislim, da je izredno važno, da dosežemo stabilnejši družbenoekonomski položaj šoferjev in delavcev v mestnem potniškem prometu, jim izboljšamo osebne dohodke, uredimo politiko delitve, ekonomska in socialna vprašanja. Doseči bi morali večjo humanizacijo v avtobusih, kjer je okolje preveč mrtvo, nadaljevati pa bi morali tudi z razširitvijo rumenih pasov in dati tako prednost mestnemu potniškemu prometu.

V skupščini mesta bomo v kratkem razpravljali, ali ne bi sredstev, ki jih delavci dobijo kot nadomestilo za prevoz, usmerjali direktno v mestni potniški promet, ne pa v žep posameznikov.

To bi predstavljalo materialno bazo na mestni potniški promet, prav tako pa bi zagotavljalo tak režim voženj, da bi vsak dobil pravico do vožnje v mestnem potniškem prometu.

Sem pristaš take rešitve in podpiram predlog, da bi delovni

DELAJSKI SVET SOZD ZPS SPREJEL

Sklep o razpisu referenduma

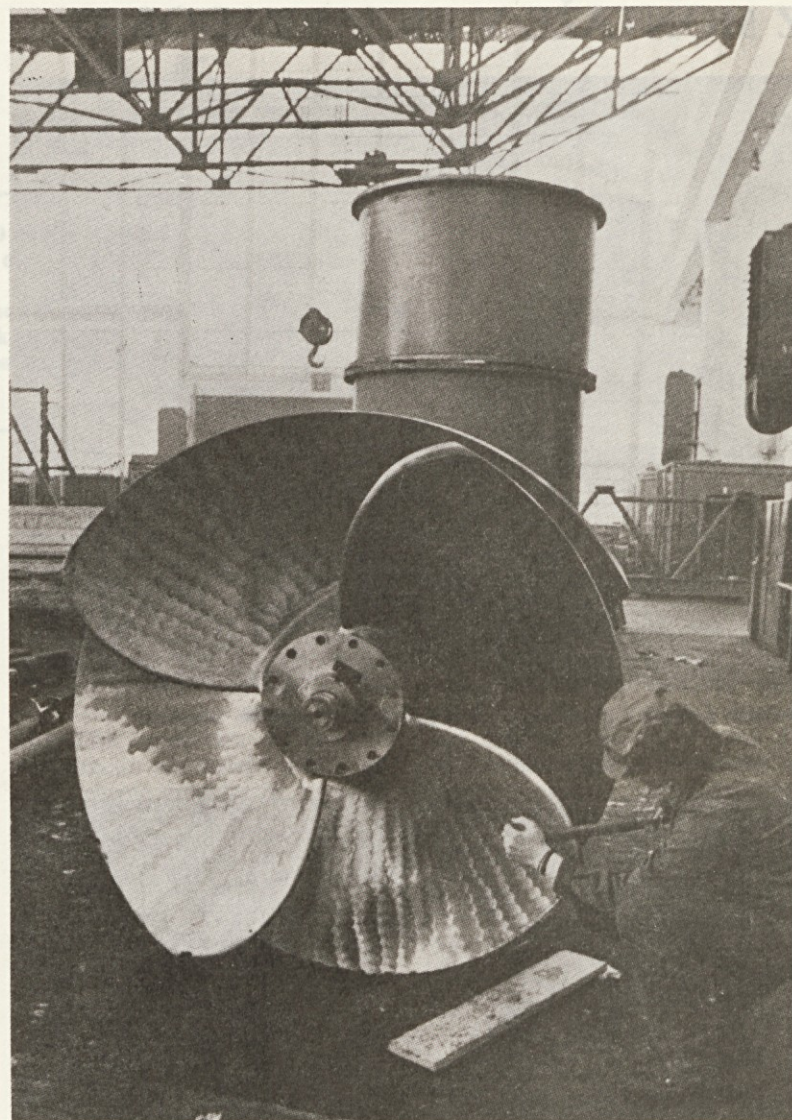
Delegati delavskega sveta SOZD ZPS so na svoji zadnji seji, ki je bila 25. decembra lani, med drugim sklenili, da razpišejo referendum o samoupravnem sporazumu o združevanju v SOZD ZPS in o statutu SOZD ZPS. Poleg tega so tudi predlagali, naj bi delavci tozgov in ozdov, združenih v SOZD ZPS, na zborih delavcev sprejeli tudi samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih ter svobodni menjavi dela med delavci DSSS SOZD ZPS in delavci tozgov oziroma enovitih delovnih organizacij. Vse tri samoupravne akte naj bi v tozdiv in delovnih organizacijah sprejeli do sredine februarja.

Ko je predsednik komisije za spremljanje uresničevanja zakona o združenem delu Vukoslav Živković delegatom delavskega sveta razlagal stališča komisije, je poudaril, da so predlagatelji dopolnjenih samoupravnih aktov v usklajevalnem postopku upoštevali večino pripomb iz temeljnih in delovnih organizacij. Tako so v samoupravnem sporazumu o združevanju v SOZD ZPS kot organizacijo skupnega pomena opredelili le interno banko, medtem ko bodo organizacije združenega dela druge skupne dejavnosti urejale in reševale v okviru programskih skupnosti, od katerih že deluje programska skupnost za talna transportna sredstva, pred ustanovitvijo pa je tudi programska skupnost za obdelovalne stroje.

Med novostmi velja še omeniti drugačno opredelitev stopnje odgovornosti, zlasti ko gre za nastopanje SOZD ZPS od zunanjih partnerjev, pa tudi med članicami sozda. Predlagatelji so se odločili za neomejeno subsidiarno (pomožno) odgovornost, ne pa za neomejeno solidarnostno odgovornost, kot jo je najprej ponujal osnutek omenjenega samoupravnega sporazuma. Nadalje predlog sporazuma tudi določneje opredeljuje zunanje-trgovinsko dejavnost sozda, ki izhaja iz določil o zunanje-trgovinski dejavnosti, pa tudi institucijo notranje arbitraže, ki je sedaj v predlogu sporazuma postavljena kot stalni organ. Nekatere delovne organizacije so predlagale ustanovitev še enega izvršilnega odbora delavskega sveta sestavljene organizacije in sicer odbor za finance in devizno problematiko. Komisija za spremljanje uresničevanja zakona o združenem delu je kljub nasprotujočim si stališčem in mnenjem menila, da že imamo tako imenovane področne kolegije, ki lahko razrešujejo to problematiko, poleg tega pa lahko to nalogo opravlja tudi interna banka. Temu mnenju so pritegnili tudi delegati delavskega sveta SOZD ZPS.

Na referendumih v tozdiv in enovitih delovnih organizacijah naj bi do srede februarja sprejeli samoupravni sporazum o združitvi v SOZD ZPS in statut ZPS, na zborih delavcev pa naj bi sprejeli še samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih ter svobodni menjavi dela med delavci OSSS SOZD ZPS in delavci tozgov oziroma enovitih delovnih organizacij.

V. Guček

Rotor vijačne črpalke — VI 4,2/175 za hladilno vodo TE OBRENOVAC »B«. Višina črpanja H = 16,4 m, Q = 10,4 m pri N = 297 o/min. (Foto: E. L.)

kolektivi stimulirali ljudi, da se ne bi vozili z avtomobili, ampak z avtobusi.

Mestnemu potniškemu prometu bi morali zagotoviti absolutno prednost, to pa nam zagotavlja pravočasen prihod delavca na delo in z dela. To je družbenoekonomska funkcija prometa. To se da urediti tudi za medkrajevni promet. Režim prevoza mora biti enak ne glede na to, ali se voziš z mestnim ali primestnim potniškim prometom.

Zato smo tudi ustvarili eno delovno organizacijo, da bi odpravili razlike. Primestni promet lahko skoči v pomoč mestnemu potniškemu prometu ob konicah, za kar bi morali zadolžiti odgovorne ljudi v mestnem potniškem prometu, da take stvari razrešijo.

V okviru delovnih organizacij ljubljanskega potniškega prometa so potrebne stalne raziskave in oblikovanje razvoja prometa za naprej in sicer od 5-10 let, ne pa da stalno "gasimo" posledice. Na koncu pa bi še dodal to, da se ravno sedaj v tem težkem trenutku delovne organizacije potniškega prometa ukvarjajo z razrešitvijo gospodarskih problemov, zato bodo na najboljši možen način štedili z gorivom. To pa tako, da bodo zmanjšali število avtobusov na tistih progah, kjer niso racionalno izkoriščeni.

Tak je bil torej prvi del našega razgovora s tovarišem Rožičem. Prepričani smo, da bo tudi drugi del kmalu pred vami.

Bizjak Igor, Orel Dušan

Alpeturjevi hladilniki

Ogovoril me je kar spotoma, mlad visok fant z Dolenjske:

"Povejte mi, prosim, zakaj se nam je ta teden zgodilo že dvakrat (ne vem, morebiti je rekel trikrat), da smo se pripeljali v Litostroj šele ob pol devetih dopoldne, namesto ob pol šesti uri zjutraj? Vozimo se z Alpeturovim avtobusom iz Šmihela, zmrzujemo že zjutraj po tri ure, ko čakamo, da bo šofer vžgal avtobus, in še potem uro in četrt, ko se v ledenem avtobusu peljemo v Ljubljano! Šofer nam pravi, da ni nafte za ogrevanje avtobusa. To je avtobus, ki se ne ogreva avtomatično že s tem, ko je prižgan. Ali nam nihče ne more zagotoviti, da se bomo zjutraj odpeljali točno in da nas ne bo zeblo še celo pot?"

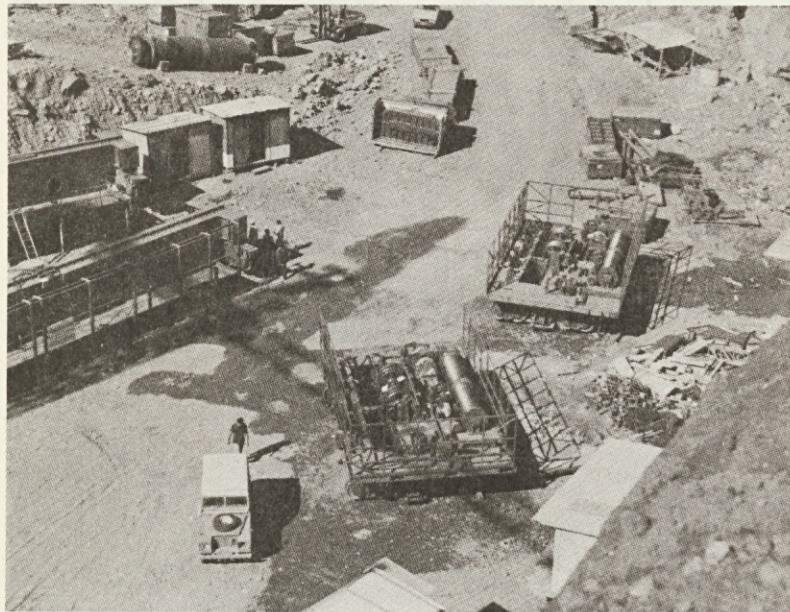
Zakaj nam Litostroj in Alpetur ne moreta zagotoviti takega avtobusa, v katerem se bomo vozili kot ljudje?"

Kaj naj bi mu odgovorila? Mar to, da skrbimo za humanizacijo človekovega okolja, da posodabljam delovna okolja, skrbimo za človeškost stanovanjskih sosesk, da razvijamo ljubljanski mestni potni-

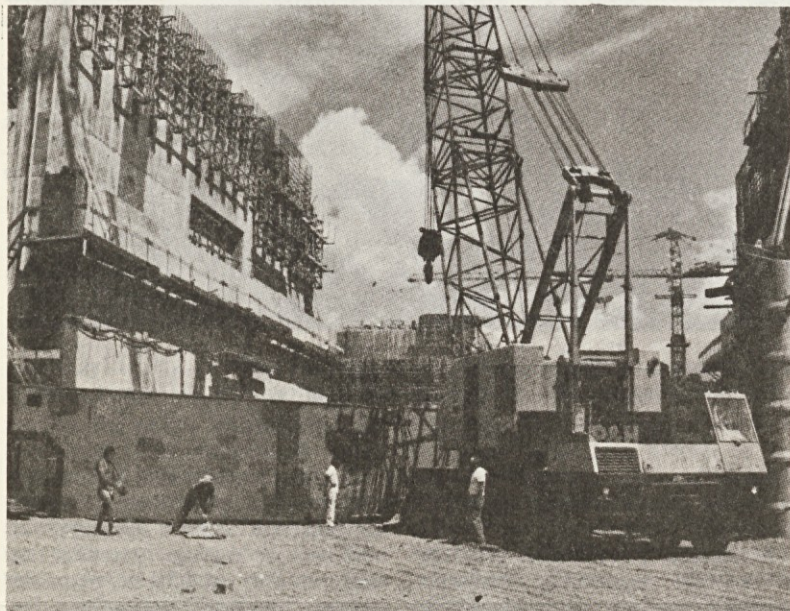
ški promet, da bi ob večjem številu avtobusov malo manj viseli na avtobusnih drogih — v sicer kar toplih mestnih avtobusih! Kaj naj bi odgovorila fantu, ki pride kot še nekaj drugih vsako jutro napol zmrznjen v službo in se odtaja tam nekje do dvanajstih, da bi mogel (celo dopoldne) stabilizacijsko delati in skrbeti za pospešen razvoj našega gospodarstva? Omenil mi je tudi vest, da so našli novo nahajališče nafte v Jadranu, ki bi lahko zadoščalo še za naslednjih 90 let, zato mu res ne gre v glavo, da avtobusa kljub temu ni mogoče ogrevati!! In ali naj mu povem, da si naše gospodarstvo in zdravstvo prizadeva, da bi bilo čim manj bolniških izostankov — češ, da so tako ali tako predragi, in da zmanjšujemo število ležišč po bolnišnicah — vse v cilju stabilizacije! On bo najbrž te bolniške dneve še kako potreboval! Pogovarjala pa sva se lepega sončnega dne, ko je bilo ob 11. uri dopoldne — 8°C! Bolniška je ob takem režimu vožnje in ob takih pogojih edino pribežališče pametnih ljudi!

M. M.

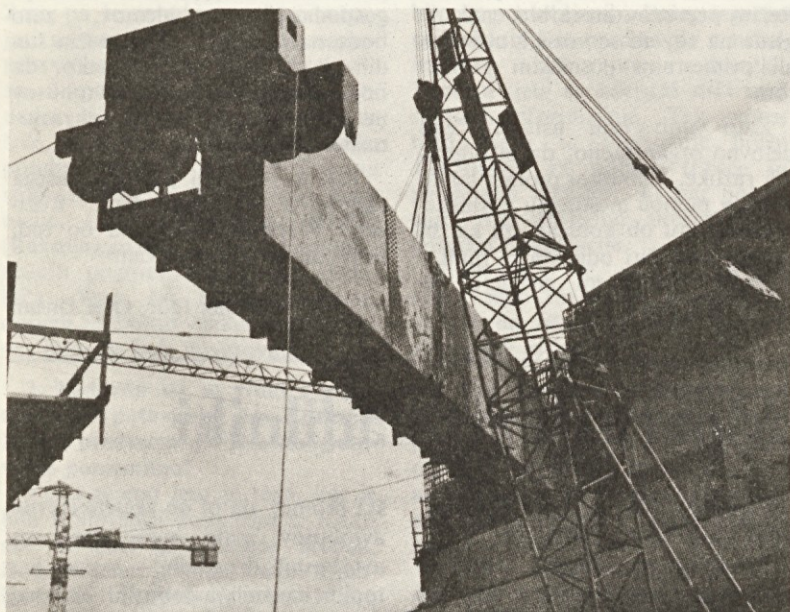
Z MONTAŽE V EL SALVADORJU

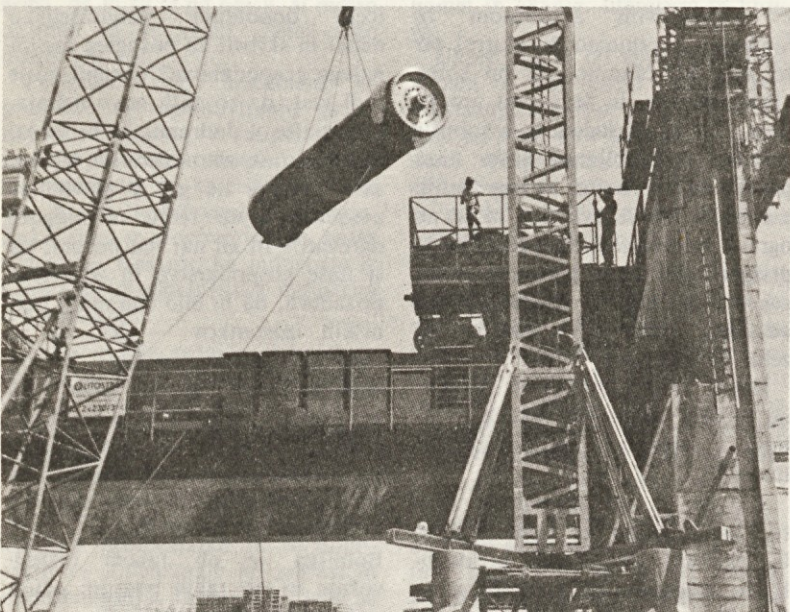
Vsi deli žerjava v predmontažnem prostoru (Foto: M. Stanko)

Priprave prvega nosilca pred dvigom na žerjavno progo (Foto: M. Stanko)

Nosilec nad žerjavno progo

Boben glavnega dviga v montažnem postopku

Delo v nevarnem okolju

Gotovo se še spominjate članka izpred dveh let, ko smo pisali o sklenitvi pogodbe med Litostrojem in CEL iz Salvadorja o dobavi štirih dvigal za Proyecto San Lorenzo na reki Rio Lempa.

Takrat je bil storjen prvi korak Litostroja na področje Srednje Amerike, na področje sveta, kjer s svojimi izdelki do tedaj še nismo prodrli. In če sežem še nekoliko nazaj, smo tedaj zmagali na licitaciji pred velikimi svetovnimi firmami ne samo zaradi najugodnejših finančnih pogojev, temveč predvsem zaradi naših že svetovno uveljavljenih izdelkov na največjih svetovnih objektih, kot je denimo Tarbela Dam.

O tedaj podpisani pogodbi lahko rečem samo to, da nas zmaga ni prevzela, ampak smo takoj začeli priprave za realizacijo pogodbenih obveznosti do kupca. V tem obdobju smo kajpak imeli tudi težave, nekatere tudi po svoji krivdi. Preveč časa smo porabili za izdelke, imeli smo tudi težave pri dobavi reprodukcijskega materiala, ki je bil nujen za pravočasno izdelavo dvigal. Tako smo, kot je že navada, z dobavo nekoliko zamudili, vendar pa se je kasneje izkazalo, da naša zamuda ni bila usodna. Italijanski pogodbeni gradbenik namreč tudi ni pravočasno ustvaril montažnih pogojev na samem objektu v San Lorencu. Vse to se je dogajalo v začetku leta 1981, naših obveznosti do kupca pa s tem ni bilo konec. Po pogodbi smo bili namreč dolžni poslati na gradbišče montažne nadzornike za ves čas montaže in testiranja dvigal. In avgusta, ko je večina Litostrojačnov uživala zasluženi dopust, sva se s tovarišem Gazičem pripravljala na pot v El Salvador, deželo Srednje Amerike, ki jo poznamo v glavnem le iz radijskih in televizijskih oddaj in poročil.

Zdaj lahko rečem, da nama v teh trenutkih ni bilo ravno lahko — nasprotno, bilo nama je precej tesno pri srcu, ko sva se začela resnično zavedati, da odhajava v to daljno in popolnoma neznano deželo.

V takem razpoloženju je prišel trenutek odhoda, ko ti prijatelji in najbližji zaželiyo srečno pot in obenem tudi srečen povratek. Zadnji pozdravi, odhod in zadnji pogled na svojce, za kaj več ni časa. Že smo v beli ptici in na poti proti naši prvi postaji — Frankfurtu. Od tod sva se čez Madrid odpeljala proti Salvadorju.

Že na letališču v Madridu sva se prvič srečala z Latinsko Ameriko — začutila sva njen utrip in pesem, saj je bila večina potnikov v letalu iz teh krajev.

Zgodaj zjutraj po lokalnem času smo opazili najprej otok in kmalu zatem obrise mesta San Juan, glavnega mesta Portorika, ki je bil nedolgo tega priključen ZDA kot njihova država. Naše potovanje pa še vedno ni bilo končano. Pot smo nadaljevali preko Karibskega morja proti Kostariki. Med potjo sva kramljala z enim od potnikov, ki je bil kar precej presenečen, ko je izvedel, od kod sva. Jugoslovanov tu pač ne srečajo pogosto. Ko sem mu omenil cilj najine poti, je začel majati z glavo in nama svetoval, da naj bova previdna, zelo previdna. Ko je izjavil še to, da upa, da se nama ne bo nič hudega zgodilo, sva postala še bolj zaskrbljena in psihično napeta. Potovanje iz San Joseja v San Salvador je tako postalo še bolj mučno, malo tudi zato, ker je bilo v letalu več osebja kot potnikov.

Nekako po eni uri vožnje smo pristali na letališču San Salvador. Prav počasi smo prišli iz letala, v letališki zgradbi pa je bilo okrog nas vse polno vojakov. S strahom smo opazovali njihove črne čelade in premikajoče se cevi orožja.

Po vseh opravljenih formalnostih sva se znašla zunaj. Nenadoma se je pred nama pojavil šofer CEL, ki naju je odpeljal v mesto na upravo

te organizacije. To je državna ustanova, ki je nekaj podobnega kot pri nas Elektrogospodarstvo.

Med potjo sva opazovala pokrajino, ki naju je s svojimi nizkimi in oblimi hribočki najprej spomnila na Dolenjsko ali Hrvaško Zagorje, vendar je ta občutek trajal le za trenutek. Sama narava je tu namreč čisto drugačna — pokrajina je polna kokosovih in mangovih dreves, plantaž kave, banan in drugih tropskih dreves.

Na upravi CEL smo se seznanili s predstavniki kupca, na zemljevidu pa so nama tudi pokazali, kje leži gradbišče. Priporočili so nama, da nadaljujemo pot z aero taksijem in ne z avtomobilom, ker so bili na poti, po kateri bi morala iti, vojaški nemiri. Tako sva pot nadaljevala z majhnim letalom, trajala pa je okrog 30 minut. Zadnji košček poti, ki smo ga prepeljali z avtomobilom, me zaradi narave ni več presenečal, bolj so me presenečali ljudje ob cesti, ki so bili vsi opasani z mačetami. Le-te služijo za orodje in za orožje. Z mačetami kmetje delajo na poljih in na plantažah, sekajo gozdove, skratka, mačeta je prvi pripomoček za delo kmetov.

Takoj po prihodu na gradbišče so nama dodelili bungalov, ki je v naslednjih mesecih postal najino bivališče. Ko se sedaj spominjam na ta dom, se mi zdi, da je bil strašansko pust in povrh še obkrožen z značilno zeleno, a obenem divjo naravo. Toda čimprej se je bilo treba vživeti v dejansko stanje in okolje, čeprav je to najtežje, ko si tako daleč od pravega doma.

Časa za počitek ni bilo. Že naslednji dan so naju podrobno seznanili z gradbiščem, ki je približno 4 km oddaljeno od naselja. Naselje, kjer smo prebivali, je razdeljeno na dva dela. V prvem prebivajo strokovnjaki glavnega pogodbenika in izvajalca gradbenih del COGEFAR iz Milana skupaj s strokovnjaki firme SICOM, prav tako iz Milana, ki izvaja vsa elektro in mehanska montažna dela na gradbišču. Ta del gradbišča je nekako zasebnega značaja in je vstop dovoljen samo osebam s propustnico. Te propustnice sva dobila tudi midva, drugače pa je bilo za nadzornike in uslužbence investitorja. Le-ti so dobili propustnice le v posebnih primerih in so šele v tem primeru lahko uporabljali bazen, teniška igrišča, igrišče za biljard in druge prostore in objekte, s katerimi razpolaga klub.

Strokovnjaki investitorja so stanovali v drugem delu naselja, ki pa ni bilo niti približno tako urejeno kot tisto prejšnje. Midva sva sicer stanovala v tem naselju, vendar sva lahko koristila vse ugodnosti italijanskega "Private club COGEFAR". Te ugodnosti sta imela tudi nadzornika nemške firme VOITH (turbine) in španske BOETTICHER Y NAVARRO, S-a, ki je dobavila Intec in prelivne zapornice. Vsi nadzorniki dobaviteljev opreme smo se tudi hranili v menzi italijanskega pogodbenika, vendar le za visoko plačilo.

Gradbišče leži na desnem bregu reke Lempa, ki je v deževnem obdobju približno tolikšna kot Drava

pri Mariboru. Zaradi hudournikov, ki se od vsepovsod zlivajo vanjo, je voda opečnate barve, tako kot zemlja na obali te reke. Drugačna slika je v suhem obdobju, ki se začne v decembru, ko je reka prozorno modra, saj v tem področju ni nikakršne industrije ali mest.

Ob najinem prihodu so na gradbišču opravljali pretežno gradbena dela.

Zaradi kasnitev gradbenika je bil prvi večji montažni poseg montaža 460 tonskega mostnega dvigala v strojnici bodoče elektrarne. Naša oprema je vzbudila veliko zanimanje investitorja in montažerja, z velikim zanimanjem in občudovanjem pa so si jo ogledali tudi strokovnjaki italijanskega SICO-MA. Ko so si ogledali nekatere tehnične rešitve, so jih tudi zelo pohvalili. Ves čas montaže naše opreme v strokovnjaki investitorja pozorno spremljali njen potek in izražali zadovoljstvo, ki pa se je najbolj izrazilo takrat, ko je dvigalo prvič obratovalo. Posebej se še spominjam, ko je eden od njih v nevezanem pogovoru dejal, da je država, ki ima tako industrijo in je sposobna narediti tako velike in kvalitetne stroje, močna in trdna država. V tem in podobnih trenutkih sem bil zelo ponosen, da sem Litostrojan in Jugoslovan. Drugače o naši državi vedo bore malo, toda kažejo zelo veliko zanimanje, da bi izvedeli več. Predvsem jih zanima, kako smo v težkih poveljnih časih uspeli ostati svoji in neodvisni od drugih. Bili so zelo enotnega mnenja in dejali, da to ni nič čudnega ob takem voditelju, kot smo ga imeli. Imeli smo, kot oni pravijo, zgodovinsko osebnost stoletja, maršala Tita, ki je vedno prehitel nevarnost, ki je pretila njegovemu ljudstvu.

Bili so to redki pogovori, saj je delo zahtevalo svoje. Ravno v zvezi z delom pa sem si najbolj zapomnil njihovo besedo "manana" (jutri). Ta beseda oziroma pomen te besede je tam zelo popularen. Ob vsaki težavi, ob vsakem nedokončanem načrtu je vedno rešitev "manana". Nihče si ne beli glave s tem, zakaj ni bilo nekaj storjenega danes, saj je jutri tako še en dan, pa pojutrišnjem in tako v nedogled. Tam ne poznajo boleznih živcev in tudi takšnih bolnišnic nimajo. Glede same montaže — razen že omenjene "manana" — nismo imeli posebnih težav. Mehanski elementi dvigala so bili prilagojeni že v tovarni, tako da razen manjših rekonstrukcij drugih posegov ni bilo. Isto velja tudi za elektro opremo, ki je v tovarni sicer ni bilo mogoče kompletirati in smo zato imeli precej več dela na terenu. Opremo smo zmontirali, kaj več pa ni bilo možno narediti, ker montažer ni uspel pravočasno pripraviti testno breme in tako je ostalo na že znanem — manana!

Sedaj pa še nekaj o življenju ljudi. Ti so seveda precej različni od naših, saj tudi živijo v povsem drugem okolju in drugih razmerah. El Salvador, država centralne Amerike, ima okrog 5 in pol milijona prebivalcev, ki živijo na 23000 kvadratnih kilometrih. Velikost države je približno enaka Sloveniji, vendar ima dvakrat več prebivalcev. Industrije praktično skoraj ni — nekaj je le v glavnem mestu San Salvadorju. To je predvsem dežela kave, banan, mangovca in ostalih južnih kultur.

Pred leti je tu živelo 5 družin, ki so bile lastnice večine zemlje v državi. Sedanja oblast, ki je bolj vojaška kot civilna, pa je večino te

La fase de montaje de equipos se inició en septiembre pasado. En la gráfica de la derecha puede apreciarse el montaje de la grúa de 460 T. de la casa de máquinas, suministrada por Titovi Zadovi Litostroj, de Yugoslavia. Esta grúa será utilizada para el montaje de las turbinas y generadores, así como en futuras operaciones de mantenimiento.

Izrezek iz Salvadorskega časopisa

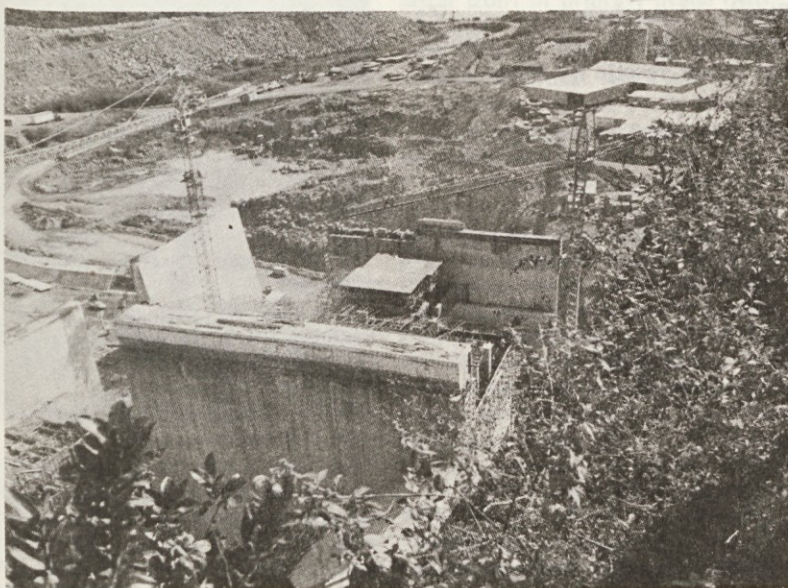

Boben glavnega dviga je na svojem mestu. Nadzornik montaže razlaga delovanje žerjava bodočim upravljalcem.

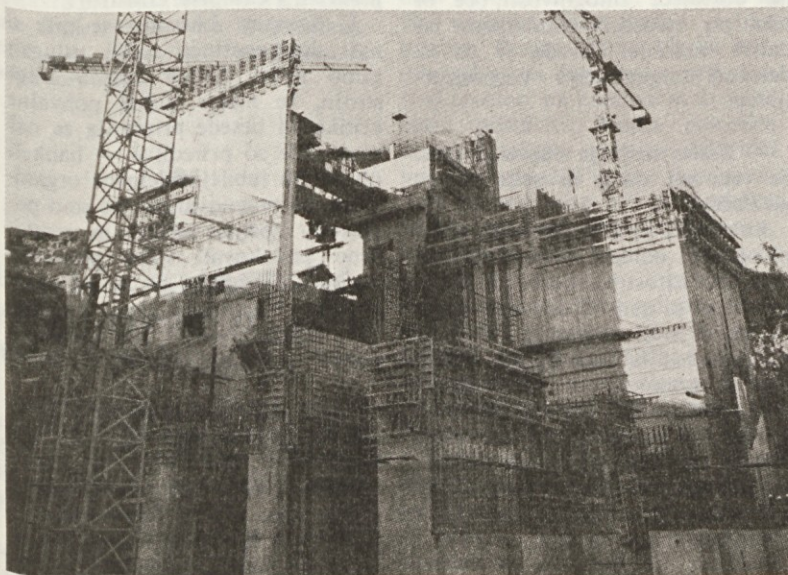
zemlje nacionalizirala. Vendar pa so lastniki, ki so večinoma odšli v ZDA, vzeli s seboj vse skozi stoletja nakopičeno bogastvo. Dežela je sedaj zelo revna, revščina jo je tudi pripeljala do sedanjega napetega položaja. Tako je na eni strani vojska, na drugi pa tisti, ki nimajo niti najnujnejših življenjskih pogojev. Veliko je nasilja, ki ga povzročajo predvsem tisti tretji in tako izkoriščajo težki položaj dežele.

Samo po sebi je umevno, da dežele ni bilo moč spoznati bolj podrobno, saj je bilo izven naselja vse polno najrazličnejših nevar-

nosti. Najbolj varno je bilo tako ostati na gradbišču in v naselju. V nujnih primerih, predvsem zaradi urejanja viz in drugih administrativnih zadev, je bil izhod iz naselja nujen in ob teh redkih priložnostih sva vsaj delno spoznala življenje in ljudi El Salvadorja. Sicer pa časa tako ni bilo dosti. Delovni čas na gradbišču je bil deljen, tako da sva vse dneve, pogosto pa tudi nedelje prebila na gradbišču. Samo enkrat, ko je reka Lempa neko noč prebila nasip, ki jo je delil od gradbišča, se je delo nekoliko ustavilo. Ob tej nesreči smo mi imeli sicer srečo, saj

Pogled na strojnico in zaščitno streho našega dvigala

Pogled na dvigalo in odprto strojnico iz odtočne smeri. Dvigalo, z največjo zmogljivostjo, kar smo jih v Litostroju naredili, se kar izgubi na gigantskem gradbišču bodoče hidroelektrarne.

Z NJIMI SODELUJEMO

IGMD »Monter«

Ob izidu našega glasila bo IGMD MONTER iz Dravograda zakoračil v leto, v katerem bo praznoval 30. obletnico obstoja, delovanja in razvoja.

S tridesetimi leti je človek še vedno mladenič, poln idealov, upov, sanj in življenjske moči, ki je usmerjena k ustvarjanju na podlagi izkušenj, ki si jih je v tem času pridobil. 30 let obstoja delovne organizacije pa pomeni morda le preživeta otroška leta.

So pa tudi mejnik na prehojeni poti. Mejniki ali kašipot, ki je usmerjen k določenim ciljem in interesom delovnega kolektiva.

Razvojna pot MONTERJA ni bila nič posebnega, nič izjemnega, vendar pa prav tako, kot mnogih drugih, samorastniška.

Začetek z veliko dobre volje, navdušenja in poleta, pa tudi dosti samoodrekanja in premagovanja najrazličnejših težav.

Taki pogoji ustvarjajo čvrste delovne kolektive z urejenimi medsebojnimi odnosi in z zavestjo, da si je le s trdim delom mogoče utirati pot naprej, dosegati boljše rezultate dela in s tem tudi boljši osebni in družbeni standard.

MONTER je v obdobju 30 let kar sedemkrat dopolnil ime firme in istočasno tudi ustrezno širil svojo proizvodno dejavnost. Ustanovljen

je bila naša oprema uskladiščena nekoliko više. Voda je zavrta delo na gradbišču, ker so bile vse razpoložljive moči usmerjene v reševanje prizadete opreme.

Bile so tudi druge težave, med njimi tudi ta, da je približno na vsakih 14 dni razstreljen po en električni daljnovod. To so bile akcije upornikov, ki jih je vse polno. Te težave so delno premagovali s hišnim dieselskim generatorjem, kar pa ni v popolnosti zadostovalo za 100-odstotno obratovanje gradbišča. Kljub vsemu temu pa smo v drugi polovici novembra zaključili montažo in takoj začeli s funkcijskim preizkusom posameznih gibov dvigala.

Tako se je počasi približeval povratek domov. Še pred tem smo morali podaljšati bivanje, potem dobiti izstopne vize in plačati državne takse. Vse to sva s prijateljem urejala en teden, zato sva tudi ves ta čas bivala v glavnem mestu San Salvadorju. To mesto je popolnoma drugačno od vsega tistega, kar sva videla v notranjosti dežele. Mesto je leta 1525 odkril Španec Don Pedro de Alvarado. Od tedaj naprej se je mesto razvijalo v španskem stilu, kar pričajo tudi mnoge stare zgradbe in katedrale. Za novi in moderni del mesta so značilne široke avenije, ki so polne palm in drugih tropskih dreves, veliko je tudi urejenih parkov, polnih najrazličnejših cvetic. Mesto je dobesedno poplavljeno s čudovito urejenimi restavracijami, ki imajo na jedilniku španske, francoske, italijanske in kitajske jedi. Tudi tipično domačih indijanskih specialitet ne manjka. Prebivalci mesta so večinoma španskega oziroma evropskega porekla, kar je v popolnem nasprotju z notranjostjo dežele, kjer živijo večinoma potomci Indijancev. Ta nasprotja niso nikjer tako očitna kot prav v El Salvadorju, tako da bi poznalci razmer gotovo dejali, da težave dežele izvirajo tudi iz teh nasprotij.

V občudovanju in spoznavanju tega lepega mesta je prišel tako željno pričakovani odhod. Vračala sva se po isti poti — vendar v nasprotni smeri!

Na koncu bi želel dodati le to, da je povsod lepo, toda doma je res najlepše!

M. Stanko

je bil 1952. leta z odločbo ljudskega odbora Dravograd kot občinsko kleparsko in vodoinštalatersko podjetje, ki danes v dveh obratih (obrat jeklenih konstrukcij in obrat izolatorske in krovne dejavnosti) združuje delo s slovenskimi železnarimi kot tozdr Železarnice Jesenice.

Zbora delavcev obeh podjetij sta leta 1976 sprejela sklep, da se MONTER organizira v temeljno organizacijo združenega dela v sestavi delovne organizacije jeseniške železarnice.

Ob tej priliki so skupno zapisali v program:

1. INTERES IN USMERITEV

- Doseči kontinuirano in optimalno zasedbo obstoječih zmogljivosti;
- Preiti na zahtevnejšo proizvodnjo na področju konstrukcij in zvarjenec;
- Povečati zmogljivosti, izkoristiti obstoječo delovno silo in specializirati proizvodnjo;
- Zagotoviti si reprodukcijski material oziroma predelavo;
- Zagotoviti zadostno število strokovnih kadrov na področju projektiranja, inženjeringa in prodaje izdelkov.

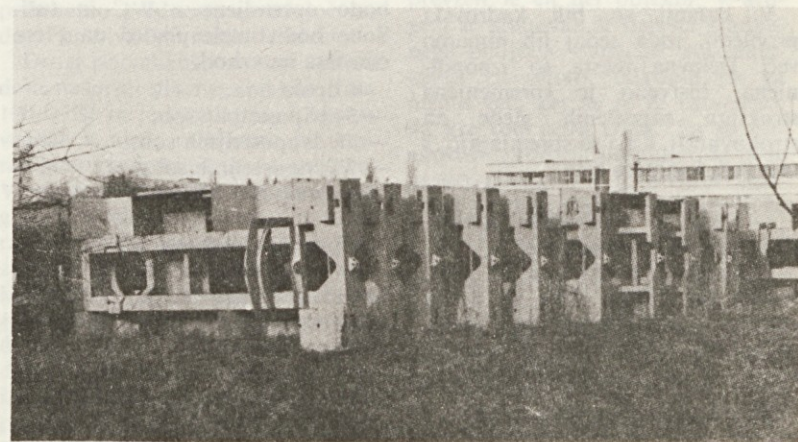
2. MOŽNOSTI IN POTENCIALI

Opredeljen je bil razvojni in investicijski program kot tudi stopnja rasti zaposlovanja ter način izobraževanja kadrov.

Od take opredelitve in jasno začrtanih ciljev MONTERJA je v dokajšnji meri pogojeno tudi naše medsebojno sodelovanje, ki smo ga od neznatnih začetkov in nekaj ton letne proizvodnje pripeljali do sklenitve samoupravnega sporazuma o trajnejšem poslovnem sodelovanju na področju izdelave zvarjenec.

Podpisnici sporazuma sta se obvezali, da bosta sodelovanje trajnejše razširili na izdelke za naslednja področja:

1. Izdelava zvarjenec za preoblikovalne stroje
 - a) hidravlične stiskalnice
 - b) za stroje po dokumentaciji WOTAN
2. Izdelava zvarjenec za transportne naprave
 - a) za avto in mobilna dvigala
 - b) iz programa težkih viličarjev
3. Izdelava zvarjenec za individualne naprave
 - a) nosilci mostnih žerjavov do 20 t teže zvarjenja
 - b) ohišja reductorjev
 - c) ostala investicijska oprema energetskih objektov in procesnih naprav

Ogrodje mobilnih dvigal, ki jih za nas uspešno izdeluje Monter iz Dravograda (Foto: E. L.)

Tako smo začrtali program s samoupravnim sporazumom, dejansko pa nam MONTER uspešno dobavlja zvarjence za TOZD PPO, še zlasti za program WOTAN, pa za reductorje in žerjavogradnjo, kot tudi ves program zvarjenec za viličarje in mobilna dvigala, ki je v proizvodnem programu TOZD TVN, razen pettonskih viličarjev.

Z MONTERJEM smo pričeli sodelovati z nekaj tonami letne proizvodnje, točneje: leta 1975 so nam dobavili 21,7 t, v naslednjih letih pa 1976 21,5 t, 1977 60 t, 1978 76 t, 1979 207 t, 1980 400 t.

V letošnjem letu imamo pri MONTERJU naročeni 702 toni zvarjenec, od tega nam jih bodo predvidoma uspeli dobaviti 600 ton. S tem pa se tudi že v znatni meri bližamo določilu oziroma 5. členu samoupravnega sporazuma, s katerim okvirno opredeljujemo vsakoletno količinsko realizacijo tekočega srednjeročnega planskega obdobja oziroma za čas veljavnosti samoupravnega sporazuma. Te količine pa so:

1980. leta	do 600 t zvarjenec
1981. leta	do 1000 t zvarjenec
1982. leta	do 1600 t zvarjenec
1983. leta	do 2200 t zvarjenec

V naslednjih letih naj bi se količine sporazumno povečale v skladu s potrebami LITOSTROJA oziroma možnostmi MONTERJA.

Še veliko določil oziroma členov podpisanega sporazuma govori in postavlja v ospredje komercialni in poslovni interes obeh delovnih kolektivov. Poudariti moramo prizadevanja MONTERJA za nadaljnjo rast sodelovanja z nami.

MONTER je v letih od 1979 do 1981 investiral dokajšnja sredstva in zgradil nov objekt za izdelavo programa jeklenih konstrukcij ter si s tem zagotovil dodatne zmogljivosti, ki jih v znatni meri namenja LITOSTROJU.

V novoodprtem obratu bo možno našo medsebojno dejavnost razširiti še na proizvode večjih gabaritov in večje skupne teže izdelka v enem kosu. V zvezi z opremo pa bomo naše sodelovanje lahko razširili še na področje strojne obdelave, še zlasti na večjo stopnjo medfazne obdelave zvarjenec.

Podjetje MONTER sicer ne stoji v Dravogradu, kot bi sodili po imenu, temveč je postavljeno v dolini pod Otiškim vrhom. Lokacija ponuja vrsto prednosti ali ugodnosti pri raznih uslugah, ki jih potrebuje pri realizaciji našega programa.

V neposredni bližini je kovačija Gorenje Fecro, strojna obdelava kot medfazna obdelava zvarjenec poteka na strojih pri Stroju iz Radelj ob Dravi, usluge termične obdelave pa nudijo v ravninski železarni ali v Metalni iz Maribora.

V naslednjih letih lahko v LITOSTROJU upoštevamo tudi te dodatne možnosti MONTERJA in s tem namensko opredelimo drugačno uporabo ustvarjenih sredstev za razširjeno reprodukcijo.

V. Krošelj

O delu tozda ZSE tokrat malo drugače

Želimo malo več razumevanja

Tozda ZSE in njegovo dejavnost smo v našem časopisu že predstavili, zato vas bo verjetno ta dolg zapis nekoliko presenetil. Povemo pa naj že v uvodu, da je tokratni članek dosti manj suhoparen in prav prijeten za branje. V njem delavci tozda ZSE govorijo o čisto življenjskih zadevah in o problemih, ki nas vse zanimajo. Zahvaljujemo se jim za sodelovanje, enako tudi tovarišu Novaku, ki je reportažo pripravil. Tudi v uredništvu smo veseli, da je ta problematika enkrat predstavljena malo drugače, na živ in zanimiv način. Čisto ob robu pa pristavimo še to — malica, ki je tako pogosto na udaru naše kritike, je zadnje čase res dosti boljša. Predvsem na podlagi različnih pomenkov lahko pohvalimo novoletno malico in malico ob 29. novembru, pa še razne mesne omake in podobno. Lahko rečemo tako — tudi doma nam vsa kosila ne uspejo enako dobro ali ne?

Direktor tozda ZSE tovariš Milan VIDMAR

— Že dalj časa imamo zelo dobro toplo malico. Kako vam to uspeva in ali shajate s ceno?

Po dolgem času vendar enkrat javno priznanje, da je malica dobra! Trudimo se, da bi bila še boljše, pa nam vedno ne uspe. Pri tem imajo glavni delež delavci kuhinje, ki se pa v večini primerov jezijo nad slabo kvaliteto materiala, ki jim ga posredujejo podobavitelji, pa tudi na pomanjkanje surovin.

Cene so posebno poglavje, ki nas v zadnjih mesecih letošnjega leta zelo skrbi. Rezultate devetmesečnega poslovanja smo objavili v internih informacijah. Vse je v redu, niso slabi. Vendar je iz njih razvidno, da so se materialni stroški povišali preko 30 odstotkov in to tisti, rā katere nimamo vpliva. To pa povzroča dejstvo, da je dohodek v počasnejšem rastu kot osebni dohodek. S tem pa ni rečeno, da imamo velik OD, saj smo krepko na zadnjem mestu med tozdi in delovnimi skupnostima. To pa pomeni, da bomo morali vsi skupaj razmišljati o cenah malice za prihodnje leto.

— Ali bi bilo drugače glede cen in poslovanja, če delavska restavracija ne bi bila v sklopu tozda ZSE?

Ne vem, če bi bilo drugače. Drugačno bi bilo le financiranje. V sklopu delovne skupnosti bi bilo financiranje ne glede na poslovanje razdeljeno na vse tozde in delovne skupnosti, kot je to sedaj glede malice. Obstajal bi očitok, da ti financirajo vse ostale obroke, kar pa seveda tudi sedaj ne drži. Dostikrat se zastavi vprašanje, ali ne bi bilo boljše, če bi bila delavska restavracija zaprtega tipa, vendar moram povedati, da to ne bi bilo dobro, saj je našega notranjega prometa le 50 odstotkov, ceno, kakršno imamo danes, pa zagotavlja le tako masovna proizvodnja. Dajatve družbi pa bi ostale nespremenjene.

— V kuhinji imate dosti kadrovskih problemov. Ali lahko poveste, zakaj je tako?

V kuhinji so bili kadrovski problemi, toda sedaj jih nimamo več. Delovna mesta so izpopolnjena, bistveno je spremenjena struktura zaposlenih glede na strokovnosti. Časi se spreminjajo, s tem tudi kvaliteta dela.

— Kdaj je predvidena preureditev delavske restavracije?

Preureditev restavracije je predvidena po etapah glede na dotok sredstev, predvidenih po samoupravnem sporazumu o združevanju na nivoju delovne organizacije.

Prva etapa v letošnjem letu bo priklop pare na omrežje Komunalne energetike Ljubljana in plina na plinovod, ker bomo ukinili našo

kurilnico. Druga etapa bo leta 1982, ko bo zamenjava vseh dotrajanih kotlov. Tretja etapa pa bo gradbena preureditev ter prostorska pridobitev, to je predvideno v letu 1983.

— Lahko kaj poveste v zvezi z gradnjo počitniškega doma v Fiesi?

Glede gradnje počitniškega doma v Fiesi je z naše strani glede soglasij in dovoljenj vse pripravljeno. Trenutno poteka urejanje situacije in pridobivanje soglasja republike. Upam, da bomo pričeli graditi že v letu 1982.

— Velika večina delavcev Litostroja ne ve, kakšen je zadnji projekt te gradnje, koliko bo to stalo in kako bo pritekal denar?

Počitniški dom Fiesa bo grajen v petih etažah, ki se terasasto krajšajo po vertikali. Strmo pobočje omogoča racionalno razmestitev spalnih prostorov (sob) od skupnih prostorov in veliko izkoriščenost

Denar bo zbran na osnovi združevanja sredstev tozdv in delovnih skupnosti Litostroja.

Viri financiranja pa so:

— združena sredstva DO	30.000.000 din
— združena sredstva SOZD/ZPS	40.000.000 din
— krediti izvajalca	30.000.000 din
— varianta možnost bančnega kredita v višini	40.000.000 din

— Kdo bo upravljal dom, če bo odprtega tipa?

Dom bo upravljal TOZD ZSE. Možnost odločanja glede poslovanja in cen pa bodo imeli vsi vlagatelji sredstev, to je vsi tozdi in delovni skupnosti Litostroja ter delovne organizacije, sovlagateljice iz SOZD ZPS (če bodo sodelovale).

— Ali bodo imeli tozdi kaj vpliva na zagotavljanje prostorov za letni oddih svojih delavcev?

Vsekakor, v sklopu dogovora med tozdi in delovnimi skupnostima.

Edini delovni vhod v restavracijo. Skozi ta vrata prinašamo nabavljene surovine za kuhinjo in tudi gotova jedila, ki jih pošiljamo v bifeje po tovarni, zapuščajo kuhinjo skozi ta vrata. Po higienskih normativih je to nedopustno, pa tudi sam izgled tega vhoda ni nič kaj vabljev ...

glede na gradnjo. Tako bodo sobe v prvem, drugem in tretjem nadstropju. V četrti etaži bo restavracija in kuhinja s klbskimi prostori. Vse to bo ločeno od spalnega dela. Dom bo B kategorije, sobe bodo opremljene z WC in tuši. Sobe bodo imele pogled na Fieso oziroma na vzhod.

V domu bo:
— 34 triposteljnih sob,
— 18 dvoposteljnih sob,
— 5 štiriposteljnih sob;
skupno torej 158 ležišč.

V pritličju bo bazen 6 x 12 m. Izvedba objekta bo armirano betonska konstrukcija, z izrabo konstruiranih elementov glede na možnost terena.

V drugem nadstropju bo zaklonišče s poglobljenim delom v pobočje hriba. Izgradnja počitniškega doma bo stala pod pogojem, da pričnemo izgradnjo v letu 1981, 105.000.000 din.

— Ali menite, da je prav, če se del regresa zadrži in se ta denar izplačuje šele ob koncu leta? Kam gredo obresti od tega denarja?

To je finančno vprašanje, namenjeno DS PFSR.

— Ali lahko pojasnite, kaj je bilo s parcelami v Poreču, katerih lastnik je bil Litostroj?

Parcela je bila prodana okrog leta 1965 za ceno okoli 10 starih milijonov, ker "baje" ni ustrezala Litostroju.

— Vam je vaše delo všeč, glede na to, da delo na področju storitev in uslug prinaša včasih razočaranja in tudi kritike, bolj malo pa pohval?

Vsako delo opravljam z veseljem, vendar je to delo pod velikim preprihom članov kolektiva, nikdar pa ni hvaležno in deležno dobre besede ali pohvale. Na žalost.

Stane KRAMBERGER, vodja kuhinje v TOZD ZSE

— Kdaj ste prišli v litostrojsko restavracijo?

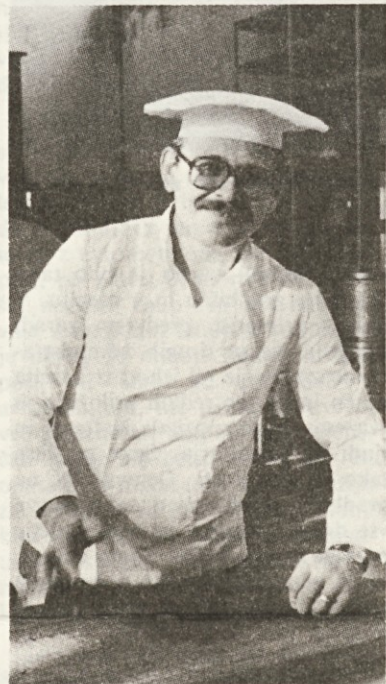
V Litostroju sem se zaposlil v avgustu leta 1978.

— Kuharski poklic je dosti težak, zakaj ste se odločili zanj?

Za kuharski poklic sem se odločil, ker sem čutil zanj veselje in sposobnost. Poleg tega pa je ta poklic del družinskega nasledstva.

— Kaj vas pri vašem delu najbolj ovira?

Pri mojem delu nimam ovir, pač pa stalne težave z nabavo mate-

Stane Kramberger — Za kuharski poklic sem se odločil, ker čutim veselje do njega

riala, predvsem kvalitetnega blaga. To pa seveda ni samo pri nas, pač pa splošni problem preskrbe.

— Kaj bi rekli na dokaj pogosto pisanje v našem časopisu o prehrani in o bodicah, ki lete na vas?

Glede pisanja v časopisu me moti le to, da se v večini primerov piše neobjektivno in nedobronamerno. Sprejemam dobronamerno kritiko, ki je upravičena, ne sprejemam pa lažnih natolcevanj ali osebne izbruhe jeze posameznikov, ki govore v imenu vseh.

— Ali smatrate, da je takšna organizacija malice dobra in ali bi morali biti člani kolektiva bolje obveščeni o vašem delu?

Organizacija malice glede na pogoje (čas je omejen samo na pol ure) je dobra. Bolje bi bilo glede na obstoječe zmogljivosti, če bi bila po oddelkih razdeljena na daljše obdobje. Seveda je to za delovno organizacijo nesprejemljivo.

— Restavracija je odprtega tipa. Se vam zdi, da je to bolje za vas ali slabše?

Kakšnega tipa restavracija smo, ni odvisno od nas, temveč od stališča DO Litostroj. Če bi bili zaprtega tipa, bi nam 50 odstotna realizacija, ki jo ustvarimo za DO Litostroj, pomenila čisto izgubo. Zavedati se moramo, da nam rentabilnost poslovanja prinaša le velik promet, ki ga ustvarimo kot restavracija odprtega tipa. Da imamo toliko zunanjih gostov, pomeni, da so z našimi uslugami zadovoljni glede kvalitete in cene.

— Povejte nekaj, kar vam že dolgo leži na srcu!

Naši pogoji so nevdržni, zato vsi težko pričakujemo adaptacijo.

Še bolj pa to moti razne inšpekcijske službe, ki nas stalno opominjajo.

— Kaj sporočate vsem, ki se hranijo v naši menzi?

Vsem, ki se hranijo v naši restavraciji, sporočam, da se bomo vsi še naprej trudili za čim boljšo prehrano in postrežbo.

Duška PERIŠIČ, kuharica v delavski restavraciji

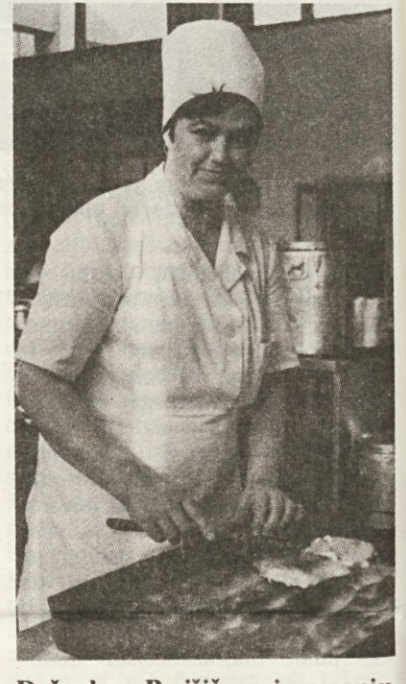
— Kdaj ste se zaposlili v kuhinji?

V delavski restavraciji sem od leta 1959, torej polnih 22 let.

— Kaj vas kot delavko v kuhinji najbolj veseli?

Najbolj me veseli kuhanje in najbolj srečna sem, če mi to uspe in so gostje zadovoljni.

— Ali ste z osebnimi dohodki zadovoljni?

Duška Perišič pri rezanju najboljšega sirovega zavitka: — Najbolj zadovoljna sem, ko so zadovoljni tudi gostje

Z osebnim dohodkom sem kar zadovoljna, ne zdi pa se mi prav, da se delo v kuhinji slabše vrednoti od dela v proizvodnji.

— Se med seboj dobro razumete?

Med seboj se razumemo in si pomagamo, saj drugače si dela, kakršno je naše, ni mogoče zamisliti.

— Če slišite kritiko o prehrani, ali bi vi drugače ravnali?

Kritiko na račun prehrane, če je utemeljena, sprejemam in skušam napako popraviti, se gostu opravičiti, kar večina gostov sprejme z razumevanjem. So pa tudi taki, ki vedno negodujejo tudi takrat, ko je vse v redu, nekateri bi si ob malici želeli še kosila.

— Kaj menite o pisanju o prehrani v časopisu Litostroj?

V časopisu Litostroj se piše o naši dejavnosti in naših uslugah samo slabo. Odkar sem v Litostroju, še nisem slišala pohvalne kritike ali besede priznanja za naš trud. Bile so prireditve — banketi ob raznih jubilejih delovne organizacije ali praznovanjih, ko smo gostitev izpeljali odlično in upravičeno pričakovali kako pohvalno notico v časopisu, pa se žal to ni zgodilo. Nasprotno temu pa smo bili deležni ustnih in pisanih pohval od zunanjih gostov.

— Bi radi kaj posebnega povedali, bodisi o sebi ali o vašem delu?

Naše delo je težko in ga lahko primerjamo s proizvodnim delom v DO. Tudi čas obratovanja je zelo zahteven, saj moramo ob 4. uri zjutraj pričeti z delom, če hočemo pravočasno pripraviti zajtrk in seveda malico, ki mora biti točna do minute.

Slabi pogoji dela: vročina, vlaga, para in preprih so največji sovražniki zdravja, zato ni čudno, da imamo v našem tozdu največ bolniških izostankov. Vse te izostanke moramo tisti, ki trenutno delamo, nadoknaditi in neredko se zgodi, da nam delovnik traja od ranega jutra do poznega večera.

Prostori restavracije so v slabem stanju. Ne vem, ali bom jaz dočakala nove delovne prostore, vsekakor si to želim, vem pa, da bodo tisti, ki bodo to dočakali, zelo veseli. Ob tem hočem povedati to, da skoraj ni dneva, ko v kuhinji ni vzdrževalcev, ki vedno kaj popravljajo, od zidarjev, mizarjev do varilcev in "vodovodarjev" — komunalcev. Pa še dezinsektorjev, inšpektorjev in kaj vem še koga. To moti pri vsakdanjem delu in otežuje opravljanje obveznosti, ki so časovno tako zahtevne.

Restavracija stoji že več kot dvajset let. Jasno je, da smo potrebni adaptacije in posodobitve.

Se eno stvar, ki me zelo moti pri delu (in ne samo mene) moram omeniti: Kako si predstavljajo tisti Litostrojčani naše delo, ki najprej, ko jutraj pridejo v službo, telefonirajo, kaj bo za malico. Si predstavljate, da moramo vsako minuto oprati roke, se javiti na telefon, odgovoriti "firbu", kaj bo za malico in si potem zopet oprati roke in nadaljevati delo. Povem vam to: Če bi vsi zaposleni tako vestno in tekoče opravljali svoje delo kot mi, bi imel Litostroj ne le malico, ampak celodnevno prehrano zastoj.

Pa brez zamere!

Dragica POLAJNAR —
dipl. živilski tehnolog,
v.d. upravnika delavske
restavracije

Glede na to, da ste v eni izmed števil Litostroja strokovno govorili o delu v naši delavski restavraciji, vam postavljam samo eno vprašanje:

Ste v. d. vodje delavske restavracije. Ali z veseljem opravljate to delo?

Dela in naloge v. d. vodje restavracije opravljam zaradi višje sile (bolezni tovariša Robežnika), zato jih opravljam predvsem z odgovornostjo.

Ludvik KLEMENČIČ,
vodja oddelka za počitniške domove

— Veliko Litostrojčanov preživi svoj letni oddih v naših domovih in drugod. Ali je bilo letos veliko naših delavcev zavrženih zaradi pomanjkanja prostora?

Počitniška in izletniška dejavnost se širi tako po številu oseb, ki letujejo preko našega oddelka, kakor tudi po številu lastnih zmogljivosti. V letošnjem letu je letovalo do sedaj 3138 ljudi, kar pa je že šte-

vilka, katere bi bila vesela vsaka potovalna agencija. 6 odstotkov ali 19,5 prijav (s povprečno tremi osebami) smo morali žal zaradi premajhnih zmogljivosti odkloniti. Vendar naj pri tem poudarim, vsem želim ne bo mogoče nikoli ugoditi iz preprostega razloga. To so konice dopustov. Dva termina sta problematična in sicer od 20. julija do 10. avgusta, to je konica, ki je ni mogoče pokriti in ni problem samo našega oddelka, temveč celotnega gostinsko-turističnega gospodarstva.

Največ odklonjenih je bilo za otok Krk, tu je bilo prijav v vseh izmenah preveč, zato smo ljudi usmerjali v druge kraje.

— Ali menite, da so naše cene za letovanje nasproti drugim podjetjem realne in ali imate kakšne tovrstne primerjave?

Seveda je pri vsaki ponudbi vprašanje cene. Tako je tudi pri naši ponudbi, kjer lahko mirno trdimo, da smo imeli v lastnih domovih najnižje ekonomske cene. Druga stvar je regresirana cena naše dejavnosti. Za primerjavo naj povemo, da je imel IMP v Fiesi penzijo po 380. — din. Zakaj je pri nas tako nizka cena? Odgovor je v dobri zasedenosti počitniških domov. Cena je namreč zelo odvisna od zasedenosti objekta. Tu je dobrodošla izmenjava z gosti iz ČSSR. Čeprav je za plačnika cena vedno previsoka, lahko trdimo pri nas, da so cene dosegljive za vse delavce. Problem pa je pri najetih zmogljivostih, kjer nimamo vpliva na ceno in moramo sprejemati takšno, kot je na prostem trgu.

— Glede na to, da so v modi prikolic, kaj menite, se bo ta vrsta letovanja še razširjala? Kaj načrtujete tu?

Zadnjih nekaj let so zelo v modi počitniške prikolic in je povpraševanje po njih iz leta v leto večje. Prikolice nudijo uporabniku možnost lastnega kreiranja življenja med dopustom. Po našem mnenju je v glavnem poudarek v lastni izbiri in pripravi hrane tisto, kar ljudi vleče v prikolic. S stališča lastnika prikolic pa je stvar drugačna. Stroški vsega udobja, ki ga prikolica nudi, so precej visoki.

Seveda pa je veliko odvisno od uporabnikov. Če bi ti pazili na te stvari tako, kot bi bile njihove, bi bila stvar drugačna. Na žalost moramo ugotoviti, da ne znamo dovolj paziti na družbeno imovino. V tej smeri nas čaka še veliko preventivnega dela. Tudi pri nas so že začeli z gradnjo apartmajskih naselij, ki počasi konkurirajo prikolicam. Mislimo, da so apartmajska naselja veliko bolj sprejemljiva kot prikolic.

— Nekaj prikolic ste kupili sami, nekaj jih je sindikat. Ali lahko kaj več poveste o tem?

Večina Litostrojčanov verjetno ve, kje so postavljene naše prikolic.

Največ jih imamo v Vrsarju v kampu Funtana, kjer jih je 14. Lahko rečemo, da so naše prikolic med najbolj urejenimi v kampu in da uporabnikom nudijo veliko udobja. Postavili smo jih na parcele tako, da ima vsaka prikolica svoj prostor, na katerem se drug ne more postaviti. Vsaka prikolica ima tudi tekočo vodo ter električni priključek na 220 voltno napeljavo. Tudi opremljenost prikolic je zadovoljiva, saj uporabnik najde tu vse, kar potrebuje za bivanje. Tu pa se pokaže naš odnos do družbene — naše imovine. Lahko trdimo, da ni najboljši. Rezultati so vidni v jesenski inventuri. Mislimo, da je naša ponudba s prikolicami v Vrsarju zadovoljiva. Vse prikolic so štiriposteljne.

Sam kamp Funtana je lepo urejen in opremljen s spremljaajočimi objekti. Tako je poskrbljeno za zabavo, za šport in rekreacijo. Seveda pa je tudi tu problem prezasedenosti in so včasih vrste pri nakupih. Kje pa v sezoni niso?

Ostalih pet prikolic je postavljenih v bližini Pulja v Pre-

manturi. To so večje prikolic, namenjene predvsem veččlanskim družinam. Tudi tu so vse zelo dobro opremljene in priključene na električno napeljavo. Razlika med Funtano in Premanturo je, da v slednjih ni tekoče vode v prikolicah. Postavljene so v bližini morja.

Trenutno nimamo v programu nakupa novih prikolic. Vsa sredstva so namenjena za Fieso.

— Ali menite, da bo z izgradnjo novega počitniškega doma v Fiesi rešeno vprašanje letovanja v okviru Litostroja?

Ko bo sezidan nov dom v Fiesi, bomo v glavnem pokrili naše potrebe. Seveda bomo tudi še v bodoče iskali dodatne zmogljivosti. Skrbeti moramo namreč za pestrost naše ponudbe. Za samo rentabilnost in boljšo izkoriščenost novih prostorov pa bo potrebno v Fieso usmeriti tudi ostale dejavnosti na nivoju DO, tudi v okviru združenja ZPS.

— Kakšna bo, po vaše, bodočnost letnih oddihov naših delavcev?

Bodočnost oddiha je samo v lastnih zmogljivostih. Tu lahko vplivamo na stroške poslovanja in s tem na končno ceno, najmanj ostalih (zunanjih) ležišč pa bo čedalje manj zaradi visokih cen. Za primer naj navedemo, da so bili letos penziji med 600. — in 800. — din na osebo. V doglednem času bo verjetno težko zaustaviti to naraščanje cen. Gledano v tej luči je politika perspektive počitniških domov v TZ Litostroj pozitivna: postaviti svoje lastne zmogljivosti v Fiesi in na Soriški planini. Sredstva v ta dva objekta se bosta bogato obrestovala. Tako lahko Litostrojčani optimistično gledamo v prihodnost vse bolj težki gospodarski situaciji in stabilizacijskim naprom tudi v počitniški dejavnosti.

— Ali menite, da ste v danih pogojih storili vse, kar ste mogli pri zagotavljanju dobrega počutja naših ljudi na oddihu in kaj bi ob tem še radi sami povedali bralcem Litostroja?

Pri tako pestri ponudbi, kot jo imajo počitniški domovi, se človek ne hote vpraša, kako so ljudje zadovoljni s storitvami.

Trudili smo se, da smo v danih možnostih dali vse od sebe ter ustregli željam in zahtevam naših delovnih ljudi. Misel ali fraza "da ni nič tako dobro narejeno, da ne bi moglo biti še boljše", pa za našo dejavnost še posebej velja. Trudili se bomo, da bomo v bodoče delali še boljše. Seveda pa pri tem pričakujemo pomoč vseh Litostrojčanov.

Sporočajte nam pomanjkljivosti in napake, ki jih opazite, da bi jih lahko takoj odpravili. Pazite na stvari, ki so vam nudene za vaš oddih, kajti samo tako boste sebi in drugim omogočili letovanje tudi v prihodnje.

Želimo si tudi v bodoče dobrega sodelovanja ter vabimo vse zaposlene, naj se v čim večjem številu udeležijo ponujenih programov za leto 1982.

Stane KOCJAN, vodja oddelka za samske domove in usluge

— Ste vodja oddelka za samske domove in usluge. Kakšno je stanje na tem področju?

Imamo 4 domove, problematika pa je v vsakem drugačna. Najstarejši in največji na Djakovičevi 10 je še najudobnejši, ker je garsonjerskega tipa, t. j. vsaka spalnica ima svoje sanitarije in čajno kuhinjo. Star je 28 let, instalacije so že povsem dotrajale, predvsem je zastarelo ogrevanje. Če koga zanimajo podrobnosti, jih bo našel v obširnejši obrazložitvi sanacijskega programa, kateri za ta dom predvideva najprej priključek na

Joj, kam bi del . . .

Na sliki je le nekaj izmed najdenih predmetov v samskih domovih. Seznam vseh je mnogo daljši:

— lomilni drog za popoldanske ali nočne "ročne spretnosti", najden po vltomu v stanovanje v baraki na Drabosnjakovi 9.

Tozd PZO bi izdelovalcu lahko priznal kvalifikacijo!

— elektronski računalnik LEGBY 830 MD, najden v odtoku iz straniščne školjke, ki je bila zaradi tega zamašena

— ne priporočamo za brisanje zadnjice, školjke pa za skrivališče! Stružni nož z widia konico. "Kupec", zaposlen v MO, ga je "kupil", ker ga potrebuje za zabijanje žičnikov v omaro. Priporočamo, da si za tako vrednost "kupi" drugič raje 8 kladiv, pa še klešče bi dobil po vrhu.

— odzračevalni ventil za centralno ogrevanje. Čestitamo stanovalcu iz samskega doma II. četrto nadstropje za trud, kajti iz sobe je moral prinesiti celo stol, da ga je dosegel.

— plastična steklenica za čistilna sredstva, s katero je bila zamašena druga straniščna školjka. Sodeč po najdbi, ker je bila še skoraj polna in zaprta, menimo, da gre za neko maščevanje sobarici.

— jedilni pribor, nabran v enem tednu v več sobah oziroma domovih. Vsak kos ima vgraviran napis DR LITOSTROJ, kar pomeni delavska restavracija Litostroj. Kljub temu pa je poreklo vprašljivo. Pred časom je na vprašanje miličnika, kaj pomeni ta DR, neki stanovalac odgovoril, da to pomeni Deutsches Reich ter da mu je večjo količino tega prinesel brat iz Nemčije.

— priljubljena odlagališča nerabnih predmetov (tuje denarnice itd.) so poleg školjk tudi stranišni rezervoarji pod stropom. (Prejšnji mesec ni bilo pri roki računalnika, pa si je moral neki trpin obrisati zadnjico kar s kljuko od vrat, najpriljubljenejši papir pa je tetrapak od alpskega mleka, sledijo pločevinaste konzerve, celi zavitki PALOMA brisač, celi krompirji, srajce in podobno!!!!)

(Tekst: S. Kocjan)

Stane Kocjan — Večinoma prihajajo mladinci, ki se prvič v življenju zaposlujejo

toplovodno omrežje KEL, t. j. top-larne, istočasno obnovo instalacije, grelnih teles itd. Dela naj bi se pričela že v letu 1982 in bodo veljala precej preko milijardo starih din. Zagotovila se bodo s sporazumom na ravni DO TZL. Samoupravni organi in družbenopolitične organizacije vseh tozdov in delovnih skupnosti so mu na področju družbenega standarda prisodile prioriteto prednost, zavedajoč se, da tu prebiva 340 naših delavcev.

Drugi po velikosti je novi samski dom nasproti glavnega vhoda. Ima 190 ležišč in je star komaj 6 let, pa vendar v njem razbijamo in popravljamo neprekinjeno od vselitve. Vseposod se mu pozna, da so ga gradili v glavnem zasebni kooperanti, katerih "gazde" so skrbeli le za svoje žepe. Svoj delež ima vsekakor tudi (ne) nadzor med samo gradnjo. Ob pričetku gradnje tega doma sem šele dobro prišel na to delovno mesto in še nisem imel izkušenj, ki si jih nabereš le z leti, pa tudi dva nadvse "sposobna" gradbena tehnika — višja nista dopuščala laikom sploh kaj vprašati, kaj šele svetovati. Danes ko

poznam veliko število samskih domov v Ljubljani in okolici, bi takim nasvetom rekel BREZ-POGOJNE ZAHTEVE. Teh majhnih in večjih napak je toliko, da jih ne morem tukaj naštevati. Navedel jih bom v obrazložitvi k drugemu sanacijskemu programu.

Tretji po velikosti je samski dom IV. na Djakovičevi 57, znan tudi pod vzdevkom "provizorij ali Tek-sas." To neslavno ime izvira iz časov, ko so bili v njem natrpani stanovalci še na pogradih. Pred tremi leti smo ga pričeli temeljito prenavljati. Vse ozke pogoje smo zamenjali z udobnimi kavči, seveda smo pri tem izgubili skoraj polovico ležišč, tako da jih je danes le še 91. Res je, da imamo v tem, bolj ali manj prehodnem domu tudi 4 spalnice s 6—8 ležišči. Zato pa smo v novem ceniku predvideli v teh sobah za polovico nižje najemnine. Ni malo delavcev, ki imajo številne družine v drugih republikah, trdo štedijo in bodo ta ukrep z zadovoljstvom sprejeli. Žal je ta dom predviden za rušenje zaradi nove ceste, kajti z nadaljnjimi posodobitvami bi ga še s pridom uporabljali.

Četrty dom v Stegnah ima le 20 spalnic s po dvema ležiščema. Ko smo ga pred leti adaptirali, je bil najbolj priljubljen. Tedaj smo prevzeli le en del objekta, v drugem so stanovali še delavci gradbenega podjetja. Sanacijo smo načrtovali za celoto, odkupili pa ga nismo več, ker se je že razvedelo, da gre to nova cesta. To so bliskovito izkoristili posamezniki in se naskrivaj vselili v te prostore oziroma prejšnji delavci so privedli še svoje družine. Kljub naši zahtevi prvi nasilnež ni bil kaznovan in odstranjen po krivdi namestnice javnega tožilca, ki je našo tožbo zavrnila. S tem je prižgala zeleno luč novim nasilnežem in v nekaj dneh so zasedli vse prostore. Proti vsem so vložene tožbe, vsem je sodišče tudi določilo rok izselitve, toda njihove sklepe izkoriščajo le za

(Nadaljevanje na 10. strani)

(Nadaljevanje z 9. strani)

Želimo malo več razumevanja

izsiljevanje novih stanovanj pri svojih delovnih organizacijah. Nekateri so jih že dobili, na njihovo mesto pa so se vselili novi. Tudi ta problematika je preobširna, da bi jo tukaj opisal. Omenjam jo le zaradi vašega vprašanja, kajti stanje v tem našem domu krojijo prav ti nasilneži iz drugega dela objekta. Vodo, elektriko in še kaj kradejo v našem domu ali okoliških barakah. Posamezni naši stanovalci so na njihovi strani. Tu smo z delavci PM Šiška nenehno prisotni, rešitev pričakujemo edino v rušenju doma, tudi zaradi ceste.

Zaradi rušenja obeh domov je dogovorjena nadomestitev 135 ležišč v novem samskem domu ob Celovski cesti, tam kjer je prej stala gostilna Slep Janez. Dograjen bo čez leto dni, TZL pa bo moral priložiti nekaj starih milijard din. Cena enega ležišča v dvoposteljni sobi je predvidena na 30 starih milijonov, zato pa se stanovalec, ki sedaj, žal, doživlja nekatere neprijetnosti, obeta najsodobnejši dom. Vse navedene akcije imajo trdne temelje, saj je njihov glavni podpornik konferenca sindikata TZL.

— Delavci, samci, so povečini mladi. Tisti iz drugih republik, ki so v teh domovih, so prinesli s seboj nekaj svojih tipičnih navad. Kako se to odraža in kako vi to doživljate?

Mnogi mladi se nadalje usposablajo, študirajo, pametno načrtujejo. Ti so v večini, ne zapravljajo, ne pijančujejo ali razgrajajo. Druga skupina so starejši delavci, ki imajo številne družine, ti štedijo. Najbolj problematična je tretja skupina, to so vetrnjaki, ki živijo od danes do jutri, poznajo le svoje "pravice" in nobenih dolžnosti. Dokler imajo denar, živijo na veliki nogi, vozijo se s taksijem, imajo dosti prijateljev in prijateljic, v drugem obdobju nastopi sposo-

janje denarja, preprodajanje bonov za malico in kuhanje v domu, končna faza v mesecu pa dolgočasje in uporaba drugih "ročnih spretosti". Nekaj jih priobčamo na fotografiji, o tem bi lahko natisnili celo brošuro.

Tipičnih navad med pripadniki drugih narodnosti ni. Ločimo jih le na gornje tri skupine. Ni važno, odkod je mladenič, ki šele stopa v življenje, važno je, v kaj se bo razvil. To pa je že področje tretjega vprašanja.

— Ali menite, da je s tem, da ima mlad človek stanovanje v samskem domu, rešeno tudi ostalo, kar spada k življenju? Tu mislim na kulturnoprosvetno in športno dejavnost in seveda vse druge zaposlitve v prostem času.

Večinoma prihajajo mladeniči, ki se prvič v življenju zaposlujejo. So brez vsakih izkušenj, vzgaja jih torej okolje, starejši vzorniki, vse premalo pa naše družbenopolitične organizacije. Ni opravičila na takšno brezbriznost, dogodki to vsak dan sproti potrjujejo. Najbolj problematična je zopet tretja skupina stanovalec. Po zapravljanju denarja nastopi zapravljanje časa. Zgodi se, da posamezniki namesto večerje zbijajo žogo. Ker nimajo niti dovolj oblačil, se kakšen prehladi, gre na "bolniško", nima več denarja niti za zdravila, zato celo recepti romajo v koše ali skozi okno. Kljub razmeroma visokim osebnim dohodkom so podhranjeni in slabo razviti, skratka preveč prepuščeni sebi in slabemu okolju. Če kje, potem velja prav na tem področju spremeniti lepe besede v dejanja, 661 stanovalec to upravičeno pričakuje. TV sprejemnik je res vse, kar imajo v domu, od športa je bila včasih najbolj razširjena panoga metanje nožev v omare. Ni pa res, da v preteklosti nihče ni ničesar ukrepal. Res je n. pr., da od številnih miz za namizni tenis ni nihče nikoli nobene spravil

pred dežjem niti po njem, prav tako kot je res, da v istem krogu ni nikogar, ki tega ni obsojal, pa obenem pohitel s svojimi nasveti.

— Snaga je vir zdravja. Ali ste zadovoljni z delom snažilk? Nekateri pogosto godrnjajo, da ni vse vedno tako, kot bi moralo biti. Kaj menite o tem?

Z delom sobaric nisem vedno zadovoljen, toda le nekaterih! Imamo jih precej, ki že vrsto let opravljajo svoje naporno delo prav vzorno. Pri tem lahko dopolnimo drugo vprašanje o tipičnih navadah stanovalec. Nekateri res mislijo, da lahko od sobarice zahtevajo vse. Posebno mlajše so izpostavljene njihovim nedopustnim zahtevam in tu ne poznamo nobenih pogojnih kazni. Pogosta godrnjanja imajo prav tu svoj vzrok. Delo sobarice zato ni niti malo spoštovano, prav tisti, ki nimajo nobenega poklica in šolske izobrazbe, se vzvišeno znajo nad njimi z očitki, da jih plačujejo. Primitivizem je pač največje zlo človeštva.

Drugi resen problem so izostanki, predvsem bolniški, in nadomeščanje manjkajočih delavk. Tudi če sobarica manjka le nekaj dni, sodelavke pa postorijo najnujnejše, nekateri stanovalci raztegnejo te dni na tedne ali mesece. Tudi fluktuacija je velika, novih izkušenih ni več, težko dobimo celo mlade začetnice brez vsakih delovnih navad. Težave so nepopisne in marsikomu težko verjetne. V tem mesecu je disciplinska komisija obravnavala 6 takih delavk zaradi prekršitev, nadaljnjih 6 sem kaznoval sam z začasnim odvzemom stimulacije, 3 pa je enako kaznoval direktor.

Povrniti se moram k prvemu vprašanju, kjer sem omenil gradbene napake. Ena velikih, pa na videz nepomembnih, je parket, katerega je najtežje vzdrževati. Čiščenje parketa nekaterih spalnic je prava tlaka, običajno so v njih največji godrnjači ter pogosto najslabši delavci. Nabavili smo stroj za brušenje ter nekaj parketov lakirali, težave pa so z nabavo lakov in zelo visokimi cenami. Zato bomo z lakiranjem nadaljevali le postopoma. O godrnjanju pa to: Včasih so kritike upravičene in ukrepamo, kot vidite, večkrat pa imajo drugačno ozadje.

— Ali bi poleg zgoraj navedenega še na kratko sami od sebe kaj povedali v zvezi z vašim delom?

Res na kratko. Če izvajam sodelavce in organe upravljanja v našem tozdu ter konferenco sindikata, me ni še nihče resneje vprašal o problematiki v samskih domovih. Pogosto pa prihajajo po naše izkušnje iz drugih delovnih organizacij iz Ljubljane in tudi daljne okolice. K nam jih napoti večkrat sanitarni inšpektor, tako kot tudi nas, da si kje kaj ogledamo.

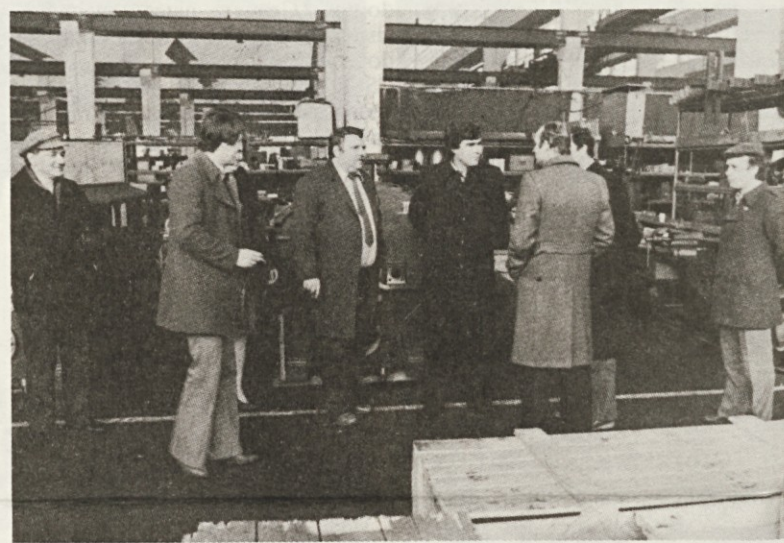
Pogosto sem že vabil predstavnike družbenopolitičnih organizacij, predvsem mladinske. Sodelujemo pa vedno tesneje z vodstvi vseh tozdov, kajti slab stanovalec je običajno tudi slab delavec. Prav tako tudi pogosto in konstruktivno sodelujemo s sveti stanovalec v treh domovih.

Končno mislim, da sem dolžan zaradi sodelavcev potožiti, da imamo predvsem starejši delavci v samskih domovih zaradi strukture dela in strukture stanovalec že skrajno razrahljane živce z vsemi posledicami. Diagnoze na kartoteki v ambulantni ali pri specialistih so skoraj enake: rane na želodcu, nevaren previsok pritisk, migrene, kljub temu pa skoraj nobenih bolniških izostankov, nasprotno kot pri mladih; smo pač že inventar, ki bo kmalu za odpis. Prihodnje leto bo še slabše, naraščala bo nestrpnost

Obiskali so nas

Ob zaključku preteklega leta sta nas obiskala tovariš Vinko Hafner in tovarišica Ela Urih Atena s sodelavci. Razgovor je potekal predvsem o uresničevanju ustavnih pravic, svoboščin, dolžnosti in odgovornosti delovnih ljudi v temeljnih samoupravnih skupnostih. Zaključki tega razgovora naj bi delovni skupini služili kot izhodišča za pripravo delovnega gradiva in za obravnavo v skupščini SFRJ o uveljavitvi našega skupščinskega sistema v vsakodnevni praksi. Posebna pozornost pa je bila namenjena uresničevanju in odločanju delavcev v delegatskem sistemu. (Foto: K. G.)

Na obisku v Litostroju so bili predstavniki družbenopolitičnih organizacij ladjedelniške industrije iz Splita. Zanimali so se predvsem za potek izdelave dieselskih motorjev in za rokovno predajo motorjev za njihove nove ladje. Potrebujemo jih čim hitreje, da bodo lahko predali ladjo tujemu kupcu. (Foto: K. G.)

Nov način parkiranja

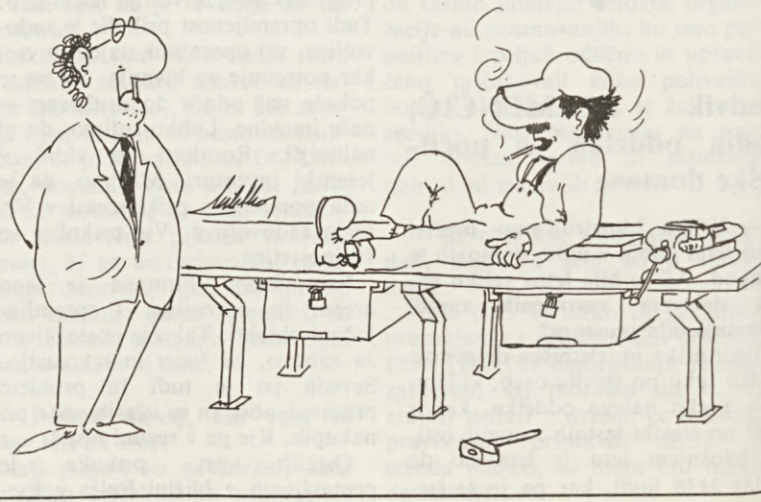
Pod tem naslovom in lepo sliko je v oktobrski številki časopisa LITOSTROJ izšel članek, ki najprej govori, kako so načrtovalci preuredili parkirišča okoli naše tovarne, nato pa pouči uporabnike, kje in kako jih uporabljati. Iz tega članka citiramo: ZATO NEPRAVILNO PARKIRANJE NE BO KRŠITEV DELOVNE DISCIPLINE, AMPAK PREKRŠEK PROMETNIH PREDPISOV. DOGOVORJENO JE, DA BO OBDOBJE PRIVAJANJA IN OPOZARJANJA TRAJALO DO PONEDELJKA, 15. NOVEMBRA, OD TAKRAT NAPREJ PA . . . VOZNIKI AVTOMOBILOV ŽE VEMO, KAKO SE JE POTREBNO RAVNATI.

Današnja slika pa nazorno kaže, da vsi le ne vedo kako. Posnetek je narejen na dvorišču naše restavracije, kjer vsakodnevno dovažanje in obračanje tovornjakov močno ovirajo nepravilno parkirani avtomobili. Žal nam pri tem tudi katerega opraskajo in obtolčejo. Še posebno in upravičeno se jeze vozniki kombijev, ki vsak dan prevažajo iz kuhinje tople obroke na razdelilna mesta v tovarni, na tiste voznike, ki puščajo svoje avtomobile na rumenih črtah med stavbama DR in IRRP. Upravičeno zahtevajo posredovanje »pajka«, vendar pričakujemo, da bo današnje opozorilo zaleгло brez hude krvi.

K. S.

ZAKAJ VROČA KRI? SAJ JE ŠELE JANUAR

Tekst Alojz Novak,
fotografije E. L.

FOTOKOPIRNI STROJI

Koliko jih imamo

Še pred približno dvema ali tremi meseci si lahko prehodil tovarno po dolgem in počez, pa ti ni uspelo dobiti enega dobrega fotokopirnega stroja. Vsi so bili ali pokvarjeni ali brez papirja ali pa ravno v remontu. In potem si moral uporabiti vse skrivne kanale in zveze, da se ti je uspelo pretihotapiti na tistega edinega, ki je v tovarni delal. Na fotokopije smo se že tako navadili, da že skoraj ne znamo več vlagati indigo papirja v stroje. Na žalost pa tudi prepogosto pozabljamo, da bi bila slednja veliko cenejša možnost. No in ker je bilo toliko hude krvi, smo sklenili narediti majhen popis vseh fotokopirnih strojev. Teh imamo v tovarni kar 14 in to različnih vrst. In glej ga zlomka, prav ta dan so vsi delali! Kdo bi si mislil! Bilo je približno tako kot takrat, ko je vse polno prostih službenih avtomobilov ravno takrat, ko jih ne rabiš.

V tozdu OB imajo dva fotokopirna stroja Rank xerox-3 in Nashuo 1240 S. Malokrat sta pokvarjena in še takrat, kadar je kaj narobe, traja to le po dva do tri dni. V tajništvu so rekli, da je čas, ko je stroj pokvarjen, odvisen od tega, kako hitro pokličejo servis.

V tozdu PPO imajo en stroj in to Nashuo 1220 S, ki je na začetku delal odlično, zdaj pa je sem in tja tudi pokvarjen. Prav v času, ko smo pripravljali članek, je stroj pregledoval serviser. To so rutinski servisi, ki so na vsakih 20.000 kopij — kar pride približno na vsake tri mesece. V dveh letih in pol so naredili približno 600.000 kopij, najdražji del, ki se lahko pokvari, pa je boben, ki ga je treba zamenjati na 150 tisoč kopij. Stroj je pokvarjen največkrat le po dva ali tri dni, kolikor se pokvari, pa je odvisno predvsem od tega, kako ga kdo "zna pokvariti".

Tudi v TVN se s svojim strojem Nashua 1220 S lahko pohvalijo. Imajo ga že nekaj več kot dve leti in so v tem času naredili na njem točno 333.147 kopij. Kadar se kdaj kaj pokvari, so to navadno cevke za barvo, ki se "zapčajo". Pravi, da imajo s tem strojem kar srečo, pokvarjen pa je tudi največ dva do tri dni.

Kdo ne pozna Marije Rop? Že skoraj pet let si stranke kar podajajo kljuko, ko prihajajo v sobico nad obdelovalnico, kjer Marija dela na stroju Canon. Poznamo jo kot ustrezljivo in prijazno sodelavko, ki le redko pokaže nejevoljo nad tistim našim: hitro, čimprej, takojj ...

Prav zaradi odnosa, ki ga ima do strank, so jo pred petimi leti prosili, da bi šla na to delovno mesto. Čeprav ima to delo rada in jo stiki z ljudmi veselijo, ji je včasih žal, da je verjela obljubam, da bo imela tukaj boljši osebni dohodek, ali vsaj enak, kot če bi ostala na delovnem mestu referenta. Ob tem, da mora po cele dneve stati, prenašati hrup iz obdelovalnice, da jo boli hrbtenica in da ji je opešal vid, ima tudi nižji dohodek, kot bi ga imela, če bi ostala na starem delovnem mestu. Tudi v primerjavi z drugimi delavkami na fotokopirnih strojih ima nižji razporeditveni razred, čeprav dela tu popolnoma sama.

Njeno delo je normirano, normo 2000 kopij na dan pa večinoma presega. Redko se zgodi, da jih je kaj manj in že drugi dan razliko nadomesti. Pogosto je njen delovni čas pomaknjen tudi v čas malice ali čez drugo uro, v času dopusta pa se neredko zgodi, da so vrata fotokopirnice zaklenjena. V petletnem obdobju pa je postala že pravi mojster za drobna pa tudi malo večja popravila "svojega" stroja. Malo je k temu pripomogla njena radovednost pri opazovanju serviserjev, veliko pa tudi potreba, da stroj obratuje. In posledica vsega tega: Canon že nekaj mesecev ni stal zaradi kakšne drobne okvare, kajti Marija ga je hitro "spravila k pameti". S tem pa nas je veliko rešila slabe volje in skrbi. Ko bi jo Canon le še dolgo pridno ubogal!

M. M.

Samo opozarjamo vas, da so njene kopije v tovarni res najdražje. Morda je bilo ceneje, ko je bil pokvarjen?

Tozdr IRRP se lahko pohvali z rekordom, da imajo največje število fotokopirnih strojev. Imajo jih kar štiri. To so Canon HP 500, Rank xerox 1385, Multilith 1250 in Olimpia 3000. Vsaj za Canon bi lahko rekli, da je najbolj zaseden stroj v tovarni. Na njem so naredili že 952.714 kopij A4 formata in 235.854 kopij A3 formata. Uporablja ga cela tovarna, zato je tudi vse narobe, ko se pokvari. Zaradi velike prezasedenosti tega ključnega stroja v Litostroju je tudi pogosto pokvarjen — približno en dan na teden. Vsake toliko časa pa ga pregleda tudi serviser.

Canon in Multilith sta najstarejša stroja v tovarni. Vendar pa Multilith ni pravi fotokopirni stroj, temveč tiskarski stroj, za katerega je treba najprej narediti matrice, ki se potem tiskajo.

Najmlajša med njimi je Olimpia, ki so jo kupili lani in služi v glavnem za razmnoževanje dokumentacije. Glede na to, da je nova, tudi še ni velikokrat pokvarjena.

Še najbolj nezadovoljni so v tozdr Montaža. Imajo fotokopirni stroj Omega 3, ki pa je več pokvarjen kot v obratovanju. Pri njih je že dobro leto, pred tem pa je bil precej dolgo v tehnologiji Obdelave. Dela slabe kopije, sploh pa je ta stroj predviden za dosti manjšo uporabo kot je dejanska. Čeprav si močno želijo novega, pravijo, da vodstvo ne sliši njihovih želja. Po vsem sodeč tudi sem ni preveč smotno hoditi po kopije, saj je stroj prevečkrat in kar po več dni pokvarjen.

Poseben tip fotokopirnega stroja imajo tudi v tozdu PZO. To je Lumoprint, ki ga imajo več kot eno leto. Nasprotno kot drugi so se pohvalili, da je bil največkrat pokvarjen na začetku in da jim zdaj dela dobro. Iz tega bi se dalo sklepati, da so se kar vsi skupaj učili na njem, zdaj pa so začetne težave že mimo in dela dobro. Drugi vzrok pa so bile tudi različne vrste in kvalitete papirja. Stroj je navadno stal okrog 4 dni. V tem letu, kar ga imajo, so na njem naredili 95 tisoč kopij.

Zelo so zadovoljni tudi v delovni skupnosti PFSR. Imajo fotokopirni stroj Nashuo, ki je v treh letih in pol naredil 420 tisoč kopij. Ta stroj je zelo malokrat pokvarjen, ko pa do tega le pride, vedno kličejo na pomoč samo servis. Stroj pa stoji od dveh dni do največ enega tedna. Glavni vzroki so obraba, slaba kvaliteta papirja ali podobno, redni servisi pa so na 20 tisoč kopij. Imeli so tudi sicer probleme z nabavo papirja, vendar teh težav vsaj v zadnjem času nimajo več.

Dva fotokopirna stroja imajo tudi v tozdu Prodaja, čeprav je "delovno mesto" drugega, to je OT 2003 bolj daleč, na našem predstavništvu v Beogradu. Star je že več kot deset let, zato je razumljivo, da je tudi že precej izrabljen.

Dosti bolj je seveda uporabna Naschua 1220 S, ki jo imajo v Prodaji že približno štiri leta. Na njej so naredili okrog 500 tisoč kopij, kvari pa se tudi ne pretirano. Kot drugod je tudi tu pogosto vzrok slaba kvaliteta papirja, med katerim je še najboljši tisti iz medvoškega Aera, malo pa botruje okvaram tudi malomarnost pri delu. Potrebna so redna servisiranja, stroj pa se sicer ne kvari pretirano.

V uvodu smo omenili, da imamo v tovarni 14 strojev, lahko pa bi rekli, da jih je s tistim v Izobraževalnem centru 15. Če nič drugega, naj vam bo v spodbudo vsaj ta številka, ko bomo tekali z raznimi listi od enega do drugega pokvarjenega fotokopirnega stroja v tovarni!

M. M.

Prvi kilovati iz HE Golubič

V prejšnji številki našega glasila smo objavili kratko notico o uspešnem prvem vrtenju HE GOLUBIČ in predvideli, da bo elektrarna začela delovati še pred koncem leta.

Naša predvidevanja so se — zahvaljujoč veliki požrtvovalnosti in naporom naše in Končarjeve montažne ekipe — v celoti uresničila in 29. decembra 1981 ob 11. uri so iz HE GOLUBIČ stekli v električno omrežje prvi kilovati.

HE Golubič je v istoimenskem kraju, oddaljenem približno 5 km od Knina, in izkorišča vode rečice Butižnice, pritoka reke Krke, katere vode se zbirajo v akumulacijskem jezeru s prostornino 240.000 kubičnih metrov.

Elektrarna ima dva agregata s spiralnima Francisovima turbinama z vodoravno gredjo. Vgrajena moč elektrarne je 7,454 MW, letno pa bo proizvedla 28 milijonov kWh električne energije.

Svečan začetek obratovanja HE Golubič sovpada s proslavo 75-letnice uspešnega delovanja bližnje HE Manojlovac. Proslave so se poleg investitorja in gostitelja "Hidroelektrarne na Krki in Zrmanji" udeležili tudi številni predstavniki družbenopolitičnega življenja SR Hrvatske, občine Knin, dobaviteljev opreme, izvajalcev gradbenih del, predstavniki Elektroprovrede Dalmacije Split in krajanj Golubič.

Slavnostni govornik je bil tovariš Rade Pavlovič, direktor skupnosti elektrogospodarskih organizacij SR Hrvatske, ki je v svojem govoru med drugim opozoril na kritični elektroenergetski položaj pri nas in na pomen te nove pridobitve za naše gospodarstvo. Posebej je poudaril, da je bil objekt zgrajen v 22 mesecih, kar je hkrati prvi takšen objekt v republiki, zgrajen v predvidenem roku, in izrazil priznanje vsem, ki so kakorkoli zaslužni za ta uspeh.

Dr. Tode Čuruvija, podpredsednik izvršnega sveta sabora SR Hrvatske, ki je elektrarno svečano pognal, pa je spregovoril o slavni revolucionarni preteklosti prebivalcev teh krajev ter s ponosom in slikovito prikazal dosežen napredek, rekoč: "Pred 40 leti smo tod hodili v opankah, danes pa gradimo najsodobnejše objekte in to z

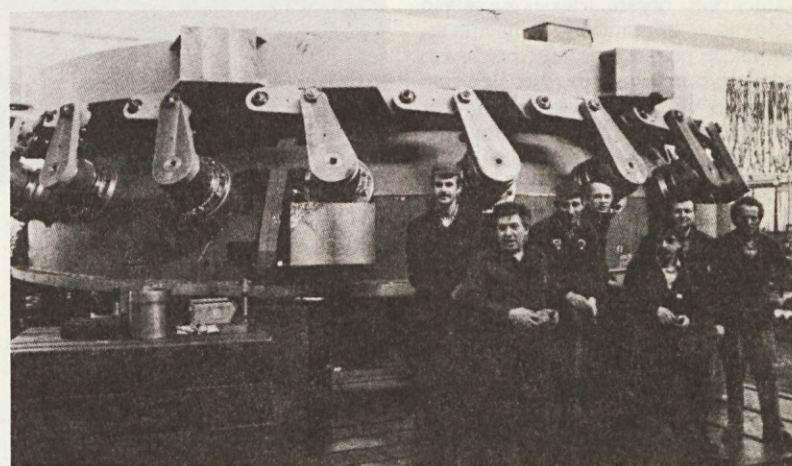
lastnimi močmi in lastnimi strokovnjaki."

Na proslavi so bile podeljene priložnostne plakete najzaslužnejšim posameznikom in delovnim organizacijam, med katerimi je tudi Litostroj. V imenu naše delovne organizacije je priznanje sprejel naš predstavnik tovariš Alojz Razpotnik, vodja zunanje montaže.

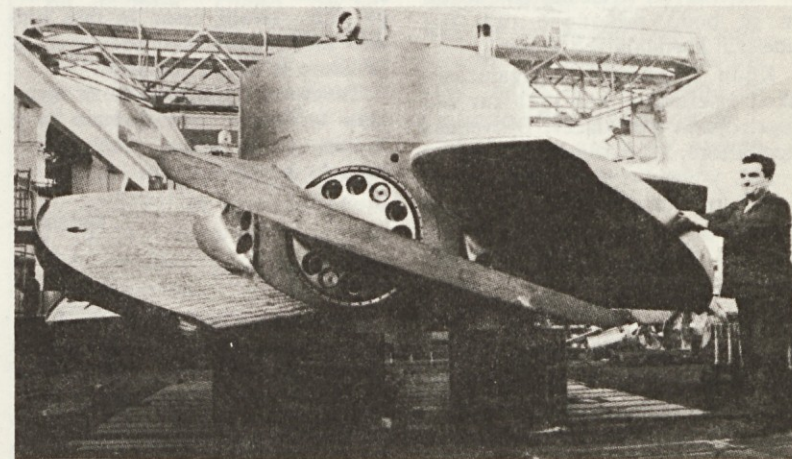
Oprema je domače proizvodnje, dobavili in vgradili pa so jo: Rade Končar, Metalna, Litostroj, cevovod je prispevalo splitsko Brodogradilište, izvajalec gradbenih del pa je bil Konstruktor iz Splita. V gradnjo je bilo vloženih 367 milijonov dinarjev.

Čestitkam za doseženi uspeh in željam po nadaljnjih podobnih uspehih se pridružujemo tudi sodelavci.

S. Lekše

HE ČAKOVEC — V prvih dneh novega leta 1982 smo končali z montažnimi deli na II. vodilniku. Z odpremo tega vodilnika bo vsa turbinska oprema na gradbišču.

HE GRABOVICA — v januarju bo zmontiran gonilnik za drugi agregat. S tem bo izdelava opreme za HE Grabovico v Litostroju zaključena.

(Foto: E. L.)

Nasmejani upokojenci tozda IVET

Ni, da bi človek hvalil že kar na začetku, ampak tokrat ne gre drugače. Predvsem je potrebno pohvaliti vodstvo in družbenopolitične organizacije tozda IVET, ki so v času novoletnih priprav in praznovanj povabili v Litostroj nekdanje delavce svojega tozda, svoje upokojence. Srečanje, ki je razveselilo tako ene kot druge, je minilo v nadvse prijetnem in veselem razpoloženju in ga je bilo na žalost veliko prekmalu konec.

Predvsem so bili pozornosti veseli upokojenci. V prvi vrsti jim je to pomenilo, da jih sodelavci niso pozabili, po daljšem ali krajšem obdobju pa so spet hodili po poteh in med zidovi, ki jih dodobra poznajo. Veliko je bilo stiskov rok, občudovanja in veselja nad napredkom, ki ga Litostroj iz leta v leto doživlja. Seveda tudi ni manjkalo zvedavih vprašanj, ki so "stare litostrojske mačke" še kako zanimalo. Direktor tozda IVET tovariš Zupančič je rad odgovarjal nanje, enako pa so se potrudili tudi ostali predstavniki družbenopolitičnih organizacij.

To je bilo v pravem pomenu prijateljsko srečanje. Naši stari Litostrojčani so se tako razživeli, da jih je bilo kar težko ustaviti. Čeprav mišljena v šali, pa je bila nadvse resnična ugotovitev tovariša Cirila Hrovata, ki je gostom dejal, da bolje izgledajo kot tisti, ki še redno delajo. In kakšen je recept? Najbolj sem verjela Stanetu Ledetu, ki bi mu človek prisodil nekako 50 let, pa mi je v smehu zatrdil, da sem se zmotila takole za približno 20 let. Vsa umetnost je v tem, kot je rekel, da se človek ne sme zapustiti. Najti si mora vrsto konjičkov, lahko sicer malo dlje

zjutraj poleži, vendar res ne dolgo, in skrbeti mora, da je njegovo življenje čim aktivnejše. Zatrdil mi je, da redno hodi na daljše sprehode, nabira gobe, normalno vstaja in da tudi nima nikakršnih problemov s spanjem. Človek mu sploh ne bi verjel, da je že celih deset let v pokoju. Podobno je ugotavljal tudi njegov sosed pri mizi — Lado Žerovnik, čeprav ima šele dveletne upokojeniške izkušnje.

Hudomušno in nasmejano so mi o življenju v pokoju pripovedovali tudi Filip Bele, Jože Kristan in Viktor Vidonič. Kmalu mi je postalo jasno, da življenje upokojencev nikakor ni tako dolgočasno in enolično, kot bi si človek predstavljal. Sicer je to odvisno od posameznika, pa vendar — postorijo kaj doma, okrog hiše, na vrtu ali na polju, malo tudi pomagajo ženam (če gredo recimo v trgovino — ampak ne smejo napraviti preveč), malo poklepetajo s prijatelji ob kozarčku, če le morejo pa se tudi udeležujejo izletov upokojencev, ki jih organizira Litostroj. Kaj še za konec? V imenu upokojencev se je za topel sprejem zahvalil nekdanji direktor tozda IVET tovariš Janez Barlič, potem pa so si vsi skupaj še ogledali Litostroj.

Želimo si, da bi podobna srečanja organizirali tudi ostali tozdi, saj je to pozornost, ki jo lahko izkažemo nekdanjim sodelavcem. Ob pogledu na vse nasmejane in spočite obraze pa si človek lahko zaželi, da bi tudi mi taki pričakali pokoj.

M. M.

Zahvale

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi moje ljubljene hčerke Nataše, učenke 1. letnika ICL in žene Marije Novak v letalski nesreči na Korziki se najlepše zahvaljujem vodstvu šole, sošolcem, učiteljskemu zboru ICL in pihalnemu orkestru Litostroj, ki so nam v teh težkih dneh pomagali blažiti našo bridko bolečino.

Oče Franc
iz Vnanjih gor

Po petintridesetih letih dela v Litostroju zapuščam kolektiv in odhajam v pokoj.

Vsem sodelavcem v pločevinarni, montaži, livarni in planski službi se najlepše zahvaljujem za darilo, ki mi bo drag spomin na vse vas, na dolgoletno skupno delo in na izgradnjo našega Litostroja.

Posebna zahvala pa naj velja bližnjim sodelavcem iz planske službe in vodstva PZO za lepo poslovanje.

Dragi sodelavci, prijatelji! Vsem želim še veliko delovnih uspehov in zadovoljstva!

Miro Vrhovec

KRVODAJALCI LITOSTROJA ŠE VEDNO AKTIVNI

K prizadevanjem, usmerjenim v čimbolj učinkovito in racionalno delo, smo se v letu 1981 priključili tudi krvodajalci, vendar je krvodajalstvo v lanskem letu potekalo nekoliko drugače kot običajno.

Zaradi stabilizacijskih prizadevanj nismo organizirali akcij za vso delovno organizacijo naenkrat, ampak le po posameznih, predvsem neproizvodnih tozdi. Ne glede na to pa so bili litostrojski krvodajalci pri dajanju krvi iz vseh tozdov. Ob zadnji krvodajalski akciji 30. 12. 1981, ki je zajela TOZD PUM, se je akcije udeležilo 49 darovalcev. Med temi darovalci je bilo kar 13 delavcev, ki so v Litostroju darovali kri prvič. Ker se jim želimo še posebej zahvaliti, navajamo njihova imena: Zdravko FAŽON, Marjan GRUDEN, Lazar KONDIČ, Brane CAFUTA, Lado ŽGANEC, Drago JAPUNDŽA, Hase BAŠIČ, Radinko ADAMOVIČ, Zvonko MATOKEK, Dragan JELEČIČ, Ivan KMET, Vojko PRIMEC in Luka ORAŽE. Upamo, da bo odločnost teh tovarišev pritegnila še vse tiste, ki so doslej omahovali in se bodo prihodnjič tudi oni udeležili krvodajalske akcije.

Kljub spremembi v organizaciji akcij beležimo v letu 1981 kar 246 litostrojskih darovalcev. Bistvenega upada torej kljub temu ni.

Žal v letu 1981 nismo uspeli izvesti tradicionalne podelitve priznanj vsem darovalcem, ki so kri darovali 5, 10, 15, 20, 25 in 50 krat. Darovalcem, ki so kri darovali 20, 25 in 50 krat, je priznanja podelil občinski Rdeči križ, vsem ostalim darovalcem pa bomo priznanja podelili v delovni organizaciji takoj, ko jih bomo dobili.

Še enkrat se vsem darovalcem za njihovo humano dejanje zahvaljujemo in jim želimo srečno leto 1982.

M. K.

sodelavci

ČESTITKA

Sredi januarja je praznovala svoje srečanje z Abrahamom naša dolgoletna sodelavka Pavla SMOLEJ, referentka v oddelku za samske domove. Ob tem lepem jubileju ji vsi sodelavci iz tozda ZSE iskreno čestitamo in ji želimo še enkrat toliko zdravih in srečnih let!

Sodelavci

ODŠLA V POKOJ

31. decembra smo se sodelavci v TOZD PRODAJA poslovili od naše dolgoletne sodelavke tovarišice Slavke LAMPIČ, ki je odšla v zasluženi pokoj.

V naši delovni organizaciji je bila zaposlena od 1. marca 1947. leta in je večji del svoje delovne dobe preživela pri opravljanju administrativno-komercialnih nalog v prodaji črpalnih naprav. Za sabo je pustila 35 let vestnega in vzornega dela, zaradi česar je bila tudi zelo priljubljena med sodelavci, ki jo bomo še dolgo pogrešali.

Tovarišici Lampičevi se za njeno delo še enkrat zahvaljujemo in ji želimo, da bi pokoj preživljala v zdravju in zadovoljstvu!

Za dobro razpoloženje in popestritev srečanja so poskrbeli pevci Iveta, ki so lepo in ubrano zapeli. Sodelavci jih že dobro poznajo, saj se zberejo vsako dopoldne ob malici in pod vodstvom tovariša Toneta Vidriha lepo zapojejo.

Razpoloženje upokojencev tozda IVET je bilo bolj svečano samo na začetku. Potem je postajalo vedno bolj prisrčno in sproščeno. (Foto: M. M.)

Konferenci osnovnih organizacij sindikata Litostroj se lepo zahvaljujem za novoletno denarno obdareitev.

Vsem delavcem Litostroja želim srečno in uspešno leto 1982!

Prav tako želim vsem upokojencem Litostroja v novem letu veliko zdravja in zadovoljstva.

Ivan Božič

Zahvaljujem se kolektivu Litostroja za poslano pomoč, ki sem je bila res potrebna. Posebno se zahvaljujem še tovarišem iz mizarске delavnice (vzdrževanje) za pomoč in usluge!

Obenem želim celemu kolektivu srečno in uspehov polno novo leto 1982!

Antonija Fras

ŠOLA V NOVEM LETU

Mi učenci imamo pač to srečo, da novega leta nimamo takrat, ko je največja gneča, ampak kar v začetku septembra. In ko ves vesoljni svet praznuje novo leto, se mi veselimo, da je skoraj polovica šolskega leta že za nami. Ali ni to krasno!

Sicer pa je bilo letošnje šolsko leto za nas, učence srednjih šol, kar dvakrat novo. Enkrat sem že povedal, zakaj, drugič pa je novost zaradi usmerjenega izobraževanja (skrajšano UI — pa da ne bo kdo mislil, da mislim s tem na vzklík bolečine in strahu). Velika novost na naši šoli je vsako leto prvi letnik, ki pride čisto nov iz osnovne šole (no, morda je nekaj ponavljalcev, a le za vzorec in za strah). Novih je letos tudi nekaj šolskih predmetov in seveda z njimi tudi nekaj novih učiteljev. Na začetku novega šolskega leta smo dobili tudi več kot pol metra visok kup popolnoma novih knjig (ki so še skoraj tople prišle iz tiskarne, ko se je pouk že zdavnaj začel!) in zanje moja stara torba ni bila več zadosti debela in smo morali kupiti novo. V začetku leta so bili novi tudi zvezki, zdaj pa smo jih že tako izdelali, da smo postali novi — oprostite: nori — še mi. Naše glave namreč niso več tako nove, da bi bile sposobne sprejemati toliko novega znanja.

Pa je vsako uro in to kar triintridesetkrat na teden nova snov. In ocene? Te so krasne, sicer pa niso nobena novost: 1, 2, 3, 4, 5, kot v starih časih, časih naših dedkov in babic. Ampak v redovalnico pa jih vsak dan na novo zapisujejo.

In potem, ko pridemo iz šole domov, nas starši vsak dan znova vprašujejo: "Kaj je bilo novega v šoli?" in mi odgovarjamo, kot vedno: "Nič!" Ali nismo neobjektivni?

Zaskrbljen učenec

Srečno Novo leto so nam želeli

Kot vsako leto je prišlo tudi letos v Litostroj veliko število novoletnih čestitk. Nekatere so prišle na naslov generalnega direktorja, nekatere v pisarno samoupravnih organov, nekatere v uredništvo časopisa in še na veliko drugih koncev. Vse pa izražajo isto: srečno in uspešno poslovno leto 1982 vsem delavcem Litostroja. S čestitkami, pismi, razglednicami in brzojavkami so nam zaželeli srečno novo leto: tovariš Franc Leskošek-Luka, delavci Elektrovrbasa iz Jajca, delavci Tehno-impexa, direktor Jugela s sodelavci, delavci iz Tbilisija v SZ, kolektiv Titovega brodogradilišta iz Kraljevice, delavci Indosa iz Ljubljane, Projekta iz Maribora, Fenija iz Kavadarcev, Rika iz Ribnice, Domiteksa iz Ljubljane, delavci ZVVZ iz Milevskega v ČSSR, delavci Agrostroja in Alpetura iz Ljubljane, Atmosia iz Hoč, Zdravilišča Šmarješke toplice, delavci ladjedelnice iz Splita in delavci iz Leka. Posebej pa so nam čestitali še pevci našega pevskega zbora, krajani krajevne skupnosti Litostroj, predsednica OK SZDL Nada Svete, ansambel bratov Avsenik, občinski svet zveze sindikatov Slovenije občine Šiška, Tiskarna Ljubljana, Jugoturbina iz Karlovca, uredništvo Ruškega delavca, uredništvo glasila Agrostroj, tiskarna Slovenija in člani Rašiškega odreda.

Vsem, ki so nam poslali čestitke, se zanje v imenu delavcev Titovih zavodov zahvaljujemo in jim prav tako želimo srečno in uspešno novo leto 1982!

Uredništvo

Knjižnica v Izobraževalnem centru

Knjiga vabi z ovitkom

Že osem let vodi dijaško in učiteljsko knjižnico v našem Izobraževalnem centru Radenka Kovačič, zato bo najbrž kar držala njena ugotovitev, da so najprivlačnejše tiste knjige, ki imajo lepe barvne ovitke. Sicer pa smo to lahko ugotovili zdavnaj že sami — že takrat, ko smo jih kupovali.

V knjižnico prideš po dolgem, z rdečo preprogo pokritem hodniku, kjer parket sicer malo škriplje, je pa kljub temu učinkovito urejen za neke vrste čitalnico. Ko bo ta predprostor dokončno urejen, bo tu mogoče v miru čitati, s slušalkami poslušati glasbo ali študirati. Zaenkrat je za vse te načrte premalo denarja, upajo pa, da bo drugo leto čitalnica urejena.

No in potem stopiš v sicer bolj majhno, a zelo prijetno in lepo urejeno knjižnico. Ob stenah so zastekljene omare, po sredini pa vabljive police s knjigami in revijami.

Knjižnica je namenjena tako učiteljem kot dijakom, zato je tu precejšnje število strokovnih knjig in revij. Radenka, zelo simpatična in prijazna knjižničarka, je dejala, da je tu zbranih približno 15 tisoč knjig, okrog 600 pa jih je še v kabinetnih učilnicah. Številčno močnejši je sicer leposlovni del, ki tudi dosti bolj privlači mlade bralce, veliko pa je njihovo zanimanje tudi za strokovne revije, kot so: Življenje in tehnika, Planinski vestnik, Radio amater, SAM in nemški reviji EIO in Funkschau. Ti dve sta namenjeni elektro stroki, to pa je bil že od nekdaj konjiček mladih fantov.

Knjižnico dopolnjujejo z novimi knjigami vsako leto. Na žalost pa so iz dneva v dan dražje, zato jih je tudi vedno manj. Kljub temu pa jih nakupijo vsako leto še po 300 do 400. Med njimi vsaj v zadnjem času prednjačijo strokovne, seveda pa so tudi leposlovne. Med bralci so bolj priljubljeni tuji kot domači

avtorji, razen naših mladinskih pisateljev. In seveda ima precejšen pomen tudi zunanji izgled knjige — zato tudi niso zavite v dolgočasne papirnate ovitke. Škoda je le, da založbe vsaj za knjižnice ne izdelujejo več rezervnih barvnih ovitkov, kot so delale nekatere pred leti.

Izposojevalnine v naši knjižnici ni — pogoj je le, da knjige čuvajo in nanje pazijo.

V knjižnico je letos vpisanih okrog 600 učencev, to sta približno dve tretjini vseh učencev šole. Se-

Zdravo, vojaki!

Čeprav je zima še vedno ostra in hladna, se je nabralo sorazmerno malo pisem in razglednic s pozdravi in željami vojakov iz raznih krajev naše domovine. Poudariti moramo, da mnogo vojakov še vedno ni poslalo svojih naslovov, ne spremembe naslova, s tem nam povzročate težave pri našem delu: Ponovno pa moram napisati naslednje:

Nekaterim vojakom bo v kratkem potekel vojaški rok. Ob ponovnem prihodu v delovno organizacijo morate imeti naslednje dokumente: vojaško knjižico, odjavno prijavi list (tisti, ki bivate začasno v Ljubljani) ter osebno izkaznico, kajti brez teh dokumentov se ne morete zaposliti.

Delavec, ki je odsoten z dela zaradi odslužitve vojaškega roka, se ima pravico v 30 dneh od dneva, ki je v vojaški knjižici zapisan kot zadnji dan vojaškega roka, vrniti na delo v to temeljno organizacijo

veda je rednih bralcev manj, približno 250, drugi pa so vpisani že zaradi strokovnih knjig, ki jih potrebujejo v šoli ali pa si občasno izposodijo kakšno knjigo.

K večjemu vpisu je pripomogla tudi bralna značka Bena Zupančiča, o kateri smo v našem časopisu že pisali. Na šoli predvidevajo, da se bo letos potegovalo za bralno značko okrog 50 učencev. Značka pa je že zato vabljiva, ker je trstopenjska — torej bronasta, srebrna in zlata.

Zlata doba branja, kot vemo, so dijaška in študentska leta, potem pa nikoli več ni pravega časa za branje. Zato je kar razveseljivo tako veliko število mladih bralcev. Pri tem pa je važen tudi pristop učiteljev in knjižničarjev do malo manj zagnanih ljubiteljev knjig. Z Radenkino pomočjo pa si gotovo ni težko izbrati prave knjige za vsak okus in gotovo se zaradi njene prijaznosti učenci v knjižnico radi vračajo.

M. M.

k svojim prejšnjim nalogam ali k drugim delom in nalogam, ki ustrezajo njegovi strokovni izobrazbi in z delom pridobljeni delovni zmožnosti.

Naše želje, da bi tudi vojaki sodelovali v našem časopisu z raznimi prispevki iz življenja in dela med služenjem vojaškega roka, nikakor ne prodre med vas. Le občasno se kdo opogumi, da napiše nekaj vrstic iz življenja v JLA.

med vas. Le občasno se kdo opogumi, da napiše nekaj vrstic iz življenja v JLA.

Danes na kratko objavljamo zapis vojaka Zorana iz Prištine:

"Minilo je precej časa, odkar sem se zadnjič oglašil — med tem časom sem prešel precej prekomand. Vesel sem, da prejemam časopis Litostroj, ki je zelo informativen, jase, pregleden ter z zelo dobrimi teksti ter fotografijami. Iz časopisa vidim, da se je precej vojakov javilo iz raznih krajev Jugoslavije naše lepe dežele. Prav tako sem vesel zamisli o pisanju raznih doživljajev iz življenja vojakov.

22. december — praznik JLA, je bil za nas zelo svečan. Na ta dan je bila proglašena najboljša brigada za leto 1981; prav mi smo imeli čast, da smo bili proglašeni za najboljšo brigado.

Brigada je med letom izpolnjevala vse naloge, ki so bile pred nami, tudi takrat, ko je bilo najtežje.

V mestu, kjer služim vojaški rok, mi je zelo všeč. Bil sem v raznih krajih Kosova, kjer sem spoznal lepote te pokrajine. Do izteka vojaškega roka je še veliko časa in upam, da bom napisal še kaj zanimivega iz življenja JLA. Vsem želim veliko delovnih uspehov v letu 1982!

Pozdrave so poslali: Srečko Mikec iz Breginja, Andrej Bahčič iz Kumanovega, Dušan Zajc iz Zemuna, Matjaž Župančič iz Niša, Anton Grbec iz Bileče, Igor Snoj iz Niša, Dragutin Horvat iz Niša, Senad Seferović iz Brčka, Josip Marčec iz Čapline, Uroš Lomšek iz Tuzle, Zlatko Levačič iz Sl. Požege, Vinko Brestovac iz Požarevca, Bruno Reja iz Sombora, Franc Flis in Ivan Branilović iz Travnika, Drago Mučič iz Trebinja, Drago Kranjčec iz Sente, Anton Bergant in Mičo Marinković iz Valjeve, Ivan Kučič iz Banjaluke, Miran Rahne iz Vršca, Matjaž Mavsar iz Prištine, Anton Papež iz Maribora, Viljem Orel iz Pulja in Zoran Stjepanović iz Prištine.

Tudi mi pošiljamo vsem vojakom širom naše domovine prav lepe pozdrave in jim želimo veliko uspehov v njihovih enotah.

V. Štruklec

Na zob

Molzel je ograjo, ko je stopal po stopnišču proti izhodu. Stopnice so plesale pod nogami. Težko jih je lovil.

Nasproti je prihajalo nekaj ljudi. Pred njim so se strnili v enega. Pol metra dolgi zobje so kot harmonika zaigrali pred njegovim nosom in izginili mimo njega.

"Pa sem jo le dobil! Da jo ne da, je rekel. Kaj pa misli, če je šef? Teroriziral me pa že ne bo. Ne, mene že ne! Ko sem udaril po mizi, je samo debelo gledal. Potem jo je pa napisal, dovolilnico. Vsi jo lahko dobijo, mene bo pa gnjavil. Nič ne delam, samo okrog hodim, druge motim pri delu in da ga preveč žrem, je rekel. Kaj pa potem, če ga dam malo na zob? Vsi ga pijejo. Tudi on. Ja. Pa še videl sem ga. Zadnjič pri direktorju, ko sem se šel pritožiti zaradi grupe. Notri so sedeli in flašo so imeli na mizi. Oni pa sploh nič ne delajo. Malo v pisarni, malo tu, malo tam, pa je ših gotov. To je mafija!...!"

Madona, pa ravno name se je spravljal. Obljubljal mi je, da bom dobil knjižico. Kar naj mi jo da, če jo more. Figo jo bo dal. On že ne. Kaj mi pa more? Nič, prav nič."

V taktu fokstrota je hodil med stroji. Malo levo, malo desno. Korak naprej in pol nazaj. Pri izhodu obdelovalnice je vse kazalo, da bo zavil desno, toda vrglo ga je v levo. Nekaj časa je stal, žugal s prstom v steber, se obrnil in našel vrata.

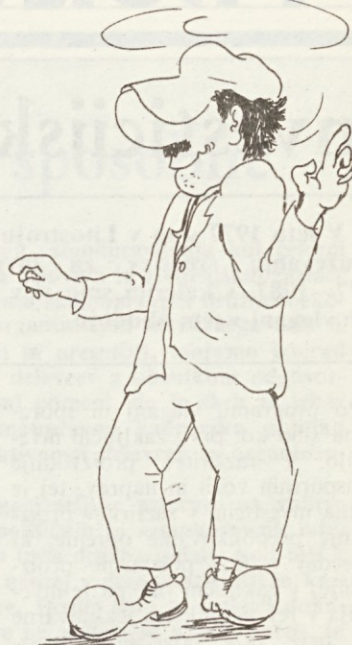
"Disciplinska komisija? Ha! Kar naj me prijavi! Tam sem že bil, pa vem kako je. Tam so sami delavci. Dva dobro poznam. Kolega. Generacija. Oni me že ne bodo zašili. Eden v halji se je pa zelo pametnega delal. Opomin, izključitev, Škofljico in kaj jaz vem kaj vse so mi že obljubljali. Potem pa: obljubi, da ne boš več pil, obljubi, da ne boš več to, obljubi ono. Hudič vas vzemi, sem si mislil in obljubil. Potem sem imel mir."

Z rama je nekoga zadel. Stal je pred njim in se trudil, da bi ujel njegovo glavo, ki mu je bežala pred očmi. Človek je nekaj zagodrnjal in odšel.

"Čakaj, čakaj! Tega tipa pa poznam. Točno, on je! Uf, ta ga lomi. Ta pa je kaliber. Pri sestankih v menzi se dela taglavnega. Tovariši, otvarjam ... Ne, ne! Drugače pravi. Tovariši! V imenu družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov, otvarjam ... Ja, tako začne. Enkrat je bil celo nabasan.

Hiti! To bi morali videti. No, ko zbor odpre, potem se pa začne.

Eden razlaga to, drugi drugo, in tako celi dve uri. Mi pa roke gor, roke dol. Nekateri malo podremajo in

dajo roke gor, ko jih damo mi dol; in potem spet roke dol, ko damo mi gor. Sprejememo pa čisto vse. To nam pa ne more nihče reči. da ne."

Zaslišal je hihitanje. Dve brhki dekleti sta nekaj čebeljali in ga s posmehom pogledovali.

"Kaj zijata vame, smrkliji? Sem mar redka žival? Sem umazan? Sem črn? Delavec mora biti umazan. Od dela se človek umaže. Kar smeja se! Seveda. Nabite kavbojke in nabrane kikele, pa gor in dol po fabriki. Kot pri Špornu. Seveda. Manekene se bomo šli, ne pa fabрко."

Smeje utihnil. Super Rifle ritki sta odmgali mimo garaž proti sindikatu.

"Megla mi pade na oči, ko vse to gledam. Kot da smo tekstilna tovarna. Toliko babnic še nikjer nisem videl.

Prmej duš, da ne! In kdo dela za njih? MI! MI, umazani in črni.

Potem pa človek ne bi pil?"

V širokem zamahu je z roko potrdil svoje ugotavljanje in spravljal noge v gibanje.

"Aha! To je pa ta hiša. Inštitut, uprava, biro? Barabe! Seveda. Zjutraj kavica, potem kofetek, za malico kavico; ob enih se je pa že ne izplača kuhati, ko je ših pri kraju. Saj ne utegnejo delati. Lokajo ga pa tudi. Cele kište ga nosijo notri. Sploh pa za praznike in rojstne dneve. Pa za obletnice. Ah, ne bom našteval. Madona, meni pa mahajo s tisto rdečo knjižico o disciplini. Pravilnik o disciplinski odgovornosti. Ha, Ha! Pri flaši je bil sprejet, tako vam povem. Hudičovo dobro vem, kako to gre. Mene že ne bodo. Brez skrbi, da ne.

Ah! Klinc gleda! V menzo grem. Še enega na zob, pa bo."

Pri vratarju je stikal po žepih. Našel je cigarete, vžigalice, robec, dva vijaka, nekaj drobiža in položnico za prispevek za zaklonišče. Nazadnje tudi dovolilnico. Potem je šel. Malo levo, malo desno. Korak naprej in pol nazaj.

A. Metelko

Vabljivo razvrščene knjige pritegnejo tudi manj zagnane bralce (Foto: M. M.)

JEZIKOVNI OSTRUŽKI

Naši malčki so tudi letos pred novim letom dobili tako pričakovano vabilo na srečanje z dedkom Mrazom. Vse lepo in prav, da ne bi na tem majhnem kartončku bilo zbranih nekaj napak, ki se ponavljajo iz leta v leto, kljub temu da smo v jezikovnih pogovorih o njih že večkrat pisali.

Na vabilu piše napačno Dedek Mraz, kot da bi pisali z veliko začetnico tudi Delavec Janez, Učenec Peter, Direktor Franc. In pomislite, celo novoletno jelko so najbrž, ker bo velika, pisali z veliko začetnico: praznovanje Novoletne jelke!!!?

In da bo mera polna. Jasno, tudi naši otroci se morajo, ker so pač otroci delegatov, samoupravljalcev itd., naučiti razumevati takšne stavke:

"V kolikor si onemogočen, da prisostvuješ na samem praznovanju, lahko darilni paket ... Kako bolj enostavno in razumljivo bi bilo: Če ne moreš priti na praznovanje v soboto, lahko dvigneš paket pri vratarju ...

Edina sreča pri tem morda je, da teh vabil otroci sami ne znajo prebrati, drugače bi nas moralo biti sram pred njimi, da ne znamo slovenskega jezika.

V. Tomc

VESTI IZ PROIZVODNE

Investicijska vlaganja

V letu 1977 smo v Litostroju sprejeli Samoupravni sporazum o združevanju sredstev za investicijska vlaganja v obdobju 1977—1987, s katerim smo si v osnovi začrtali politiko investicijskih vlaganj v tem obdobju.

Po programu vlaganj in sporazumu smo kot prvo zaključili investicijo v razširitev proizvodnje transportnih vozil in naprav, tej je sledila investicija v razširitev proizvodnje preoblikovalne opreme, ki je sedaj v fazi poizkusne proizvodnje, v zaključni fazi pa je investicija v rekonstrukcijo jeklolivarne kot prve faze povečanja proizvodnih zmogljivosti na področju težke strojegradnje in bo predvidoma zaključena do maja 1982.

V okviru sprejetega samoupravnega sporazuma in v skladu z našimi razvojnimi programi, predvsem na področju energetske opreme, zavzame investicija v rekonstrukcijo obratov težke strojegradnje najpomembnejše mesto, ker se v celoti vključuje v razvojne programe energetike in izvozna prizadevanja našega gospodarstva.

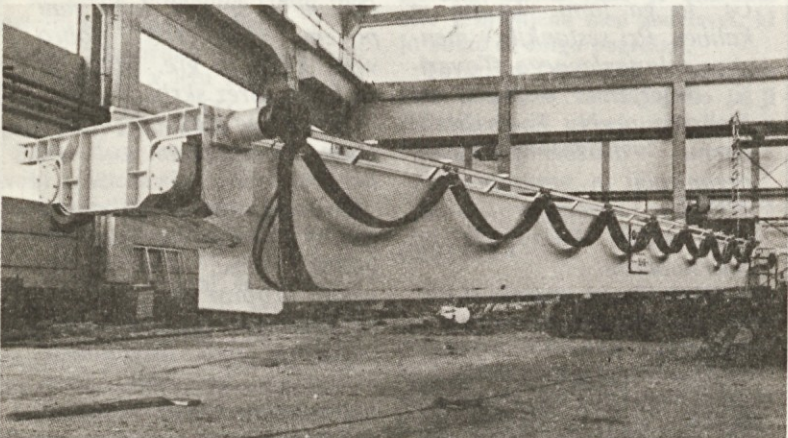
V skladu s pomembnostjo te investicije za nadaljnji razvoj Litostroja na tem področju je bil že leta 1977 izdelan investicijski program, s katerim smo predvideli, da bomo v letih od 1980 in do konca leta 1982 zgradili nove proizvodne prostore za težko pločevinarno s površinsko zaščito, težko obdelavo in montažo z vso potrebno najsoodobnejšo tehnološko opremo.

Zaradi znanih težav glede pridobivanja potrebnih sredstev za investicijska vlaganja, podražitev izvajanja predhodnih investicij kot posledice izrednih povišanj cen opreme in storitev v zadnjih letih in zaostritve pogojev za investiranje, nismo mogli začeti navedene investicije.

Ker se zavedamo, da z obstoječimi premajhnimi in zastarelimi zmogljivostmi, posebej na področju proizvodnje energetske opreme, ne moremo več enakovredno nastopati na domačem in tujem trgu, moramo najti pot do realizacije te investicije v najkrajšem času.

Tako je na podlagi prej omenjenih zakonskih omejitev na področju investiranja in iz tega izhajajočih težav pri zagotavljanju potrebnih investicijskih sredstev ter na podlagi realnih finančnih zmogljivosti Litostroja nastal predlog, da investicijo izvedemo v dveh zaključenih in med seboj neodvisnih etapah.

V skladu s tem predlogom smo takoj začeli predelovati že narejeni investicijski program, v okviru katerega je sedaj predvidena etapna izgradnja.

Mostno dvigalo z zmogljivostjo 50/16 ton je bilo izdelano za čistilnico nove livarne. Dolgo je 22 m in pripravljeno za transport (Foto: E. L.)

Investicijski program predvideva, da bi v prvi etapi zgradili objekt površinske zaščite z vso potrebno tehnološko opremo, enoladijski objekt širine 30 m in dolžine 160 m za težko obdelavo in montažo, kjer bi vgradili najnunjnejšo tehnološko opremo težke obdelave (karuselno strožnico Ø 16 m, veliki radialni vrtilni stroj, prestavili in preuredili bi vodoravnorezkalni stroj B 660, mostna dvigala 2000 kN in 400 kN). Tako bi ustvarili pogoje za montažo velikih turbinskih objektov in dela druge opreme večjih gabaritov, s čimer bi istočasno delno sprostili srednjo halo pločevinarne za proizvodnjo velikih zvarjencev.

Če bi nam uspelo v letu 1982 zagotoviti vsa potrebna finančna sredstva, bi prvo etapo lahko zaključili spomladi leta 1984 in s tem pripomogli k uspešnejši realizaciji že sprejetih izvoznih obveznosti.

Druga etapa predvideva izgradnjo druge ladje širine 30 m in dolžine 160 m (kot nadaljevanje objekta težke obdelave in montaže), za proizvodnjo velikih zvarjencev z vso potrebno tehnološko opremo ter dopolnitev tehnološke opreme v težki obdelavi in montaži. S tem bi si ustvarili vse pogoje za proizvodnjo tudi največjih energetskih objektov in ostalih najpomembnejših litostrojskih proizvodov. Izgradnjo druge etape predvidevamo v času od leta 1985 do konca leta 1986.

Menimo, da smo glede na etapno izvajanje investicije v težko strojegradnjo sposobni pravočasno realizirati investicijo, vendar bomo morali vsi skupaj vložiti vse moči, da bomo izpolnili vse pogoje za uspešen potek in zaključek investicije, s katero bomo zaključili sedanji program investicijskih vlaganj po sprejetem samoupravnem sporazumu.

F. Kosi

Dobili smo zračno cevno pošto

Srce rekonstrukcije livarne predstavlja nova elektro-obložna talilna peč, ki nam bo omogočila izdelavo mnogo večjih ulitkov. Z večjimi ulitki pa prihajajo tudi večji, novi, specifični problemi kakovosti izdelave šarž.

Za uspešno vodenje talilnega procesa je med izdelavo šarže potrebna večkratna (3 do 5-kratna) kontrola kemične sestave ("hitre probe"), ki pa mora biti opravljena zares hitro.

Kvantometer nam že v veliki meri omogoča to hitrost. Žal pa nam vzame prinašanje vzorcev po peš-poti dobro tretjino do polovico časa, potrebnega od vzetja vzorca do sporočila rezultata; ta pot traja pet minut. Če torej vzamemo povprečno po štiri hitre probe, izgubimo samo s prinašanjem vzorcev dvajset minut in za toliko se podaljša izdelovanje šarže. To pa ne pomeni samo izgube energije, ki ni majhna, pač pa ima tako podaljšanje šarže tudi negativen vpliv na kakovost litine.

Prinašanje vzorcev po peš-poti pa je tudi drago, naporno in nezdravo za delavce pri peči, ki te vzorce nosijo v oddaljeni laboratorij. Razgreti od dela pri peči, hodijo na veter, mraz in dež.

Zaradi vsega tega smo morali predvideti zračno cevno pošto, ki odpravlja te probleme. Ko pa smo že povezali novo peč z laboratorijem, je manjkala le še postaja pri BBC peči, ki smo jo prav tako povezali z laboratorijem in tako rešili problem pošiljanja vzorcev v celoti.

Seveda ni zračna cevna pošta nikakršna novost niti naša "pogrnjavščina", ampak je to običajna povezava med obrati in laboratoriji tako v tujih, kot tudi domačih podjetjih. Že več desetletij s pridom uporabljajo tako pošto naše železarne. Razširjenost takih pošt pa potrjuje tudi obstoj in delo DO Instalater iz Slovenjgradca, ki se posebej ukvarja z izdelavo in montažo pošt in prav sedaj montira tudi našo pošto.

Zračne cevne pošte so v splošnem dveh vrst: lahke in težke. Lahke so za prenašanje papirjev v administraciji in drugih lažjih predmetov; težke, med katere spada tudi naša, pa so najpogostejše namenjene prav vzorcem v metalurški industriji.

"Zračna", se imenuje ta pošta zato, ker je transportno sredstvo stisnjeni zrak s tlakom 3 do 6 atmosfer. V bistvu je to jeklena cev s svetlim premerom 72 mm, ki z nepreostriimi krivinami povezuje obrate oziroma laboratorije, med katerimi poteka transport. Na obeh koncih cevi je posebna oprema, ki omogoča vlaganje in sprejemanje vzorcev, ki napaja cevovod s stisnjenim zrakom in električno krmili transportne operacije. To opremo imenujemo postaja. Vsaka postaja je hkrati sprejemna in oddajna.

Vzorec, ki ga ulijemo za kontrolo kemične analize, ima obliko valja s premerom 35 mm in višino 80 mm. Tega, še razbeljenega (dopustna temperatura je 900°), vložimo v posebno "pušico" (patrono), ki jo na postaji vložimo v cev, zapremo in pritismo na gumb, nakar vse poteka avtomatsko. Stisnjeni zrak potiska pušico z vzorcem s hitrostjo 20 m/s. Ta hitrost se blizu končne postaje zmanjša, vendar pušica pri zaustavitvi še vedno dokaj močno udari, kar ni ravno prijetno za počutje prisotnih. Izpraznjeno pušico pošljemo na enak način in po isti poti nazaj k pošiljatelju.

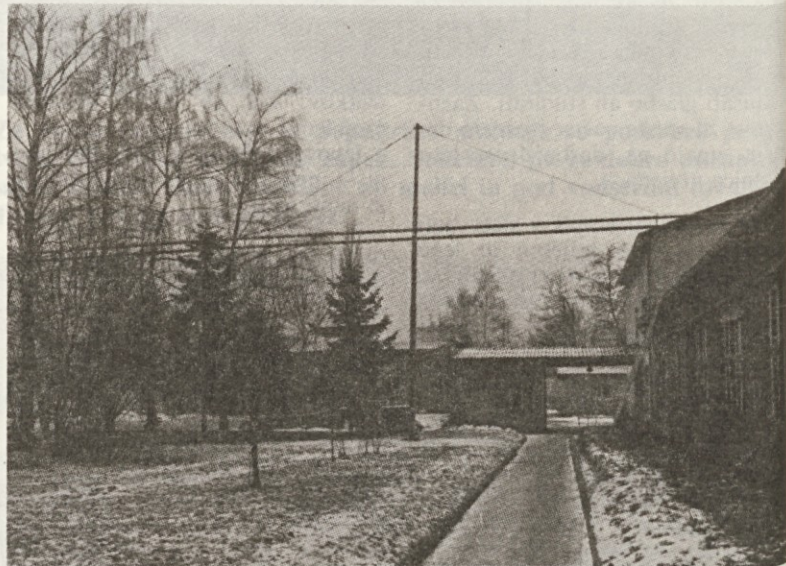
Montaža naše pošte je v zaključni fazi in predvidevamo, da bo začela poskusno obratovati že v

januarju. Čeprav bolj majhen, bo to vendar korak dlje k večji kakovosti, gospodarnosti, izboljšanju delovnih pogojev in sploh posodobitvi naše proizvodnje.

Naj ob koncu še izrazim svoj vtis o napeljavi cevi čez livado med

livarno in laboratorijem. Preden je bil cevovod postavljen, sem se bal, da bo grdo pokvaril okolje. Ko pa ga sedaj ogledujem, me spominja na vitek miniaturni viseči most in se mi sploh ne zdi tako strašen.

T. Seliška

Zračna pošta med laboratoriji in livarnami pomeni prihranek časa in denarja, obenem pa tudi ne kvari izgleda okolice (Foto: M. M.)

Kje si, novi računalnik?

Ko smo na začetku meseca sestavljali načrt za januarско številko časopisa, smo se med drugim spomnili tudi našega že tako dolgo obljubljanega računalnika. DELTA ali IBM — to je zdaj vprašanje, je bil stavek, ki smo ga znali že na pamet. Enkrat ta, enkrat oni, v hišo pa nobenega. Tudi tovariš Jože Vaupotič, ki se s tem problemom ukvarja, nam članka ni mogel obljubiti, saj so stvari še vedno nejasne. In ko smo se že skoraj poslovili od članka, je zadrego na mah rešilo vprašanje, ki nam ga je prinesel tovariš Stjepan Tomić iz tozda IRRP. Tudi on že precej časa potrpežljivo čaka računalnik in prebira strokovne članke o računalništvu. Zdj pa je na naše uredništvo naslovil pismo, ki ga v celoti objavljamo.

Rokavica je torej vržena, tovariša Vaupotiča pa prosimo, "da jo pobere", se pravi, da nam za naslednji časopis pripravi čimbolj razumljiv in konkreten odgovor!

Spoštovani tovariš urednik

Prosim vas, da mi v našem časopisu pojasnite, kako je z nakupom računalnika v Litostroju.

Da "sitnarim" z zgornjim vprašanjem, je kriv sklep delavskega sveta IRRP, katerega sem prebral na naši oglasni deski in iz katerega je razvidno, da se razveljavlja pogodba za nakup računalnika z Elektrotehno in sklene nova pogodba z Intertrade.

Ker smo pred leti že sklenili eno pogodbo z Intertrade in jo nato razveljavili, potem pa sklenili novo pogodbo za nakup računalnika Elektrotehne, katero smo sedaj prekinili, se bojim, da tudi tretja pogodba ne bo doživela usode prvih dveh.

Ker pri svojem delu potrebujem računalnik in ustrezno računalniško opremo, tako kot potrebuje strugar strožnico in pripadajoče orodje, vam prosim, da mi odgovorite, kako je z nakupom harwardske in softwarske opreme za potrebe naše projektivne dejavnosti.

Glede na vaš članek oziroma uvodnik v informatorju sem prepričan, da boste poiskali prave odgovore na odgovornih mestih in to objavili v našem časopisu.

Za vašo prizadevnost se vam vnaprej zahvaljujem.

S. Tomić

